

MONITORING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH W POWIECIE ZGORZELECKIM W 2015 r.

Spis treści

WSTĘP.....	2
1. Analiza ogólnej sytuacji na rynku pracy	7
1.1. Bezrobotni i oferty pracy.....	7
2. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych.....	20
2.1. Zawody deficytowe	21
2.2. Zawody zrównoważone.....	23
2.3. Zawody nadwyżkowe	24
3. Analiza umiejętności.....	25
4. Analiza rynku edukacyjnego.....	30
4.1. Analiza uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych.....	30
4.2. Analiza sytuacji absolwentów na rynku pracy.....	32
5. Analiza lokalnego rynku pracy w oparciu o badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw.....	38
5.1. Część diagnostyczna	39
5.2. Część prognostyczna	53
Podsumowanie.....	62
Załączniki	68

WSTĘP

Podstawą prawną sporządzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych są zapisy Ustawy z dnia 20.04.2014r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2016r. poz.645 z późn.zm.). Raport został stworzony w oparciu o zalecenia metodyczne przygotowane w ramach projektu „Opracowanie nowych zaleceń metodycznych prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych na lokalnym rynku pracy”.

Zakładane cele monitoringu:

- ✓ określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-
- ✓ kwalifikacyjnej na powiatowym, wojewódzkim i krajowym rynku pracy,
- ✓ stworzenie bazy informacyjnej dla przewidywania struktur zawodowo-
- ✓ kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, wojewódzkimi krajowym,
- ✓ określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych dla zapewnienia
- ✓ spójności z potrzebami rynku pracy,
- ✓ korektę poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym,
- ✓ usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów
- ✓ oraz kwalifikacji deficytowych i nadwyżkowych na lokalnych rynkach pracy,
- ✓ ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale
- ✓ bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Podstawowym źródłem informacji odnośnie bezrobotnych i ofert pracy wg zawodów i specjalności są dane gromadzone w systemie SYRIUSZ przez powiatowe urzędy pracy. Należy jednak zwrócić uwagę, że dane te stanowią część informacji na temat całego lokalnego rynku pracy. Nie ma prawnego obowiązku zgłaszania każdej oferty pracy do urzędów pracy przez pracodawców jak również bezrobotni nie są zobligowani do rejestracji w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu. Pod uwagę wzięto także badania własne Dolnośląskiego Wojewódzkiego Urzędu Pracy (DWUP) i Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu (PUP) do których należały:

- ✓ badanie ofert pracy podmiotów publicznych wykonane przez DWUP,
- ✓ badanie ofert pracy w Internecie wykonane przez DWUP,
- ✓ badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw wykonane przez PUP.

Wykorzystano także dane Systemu Informacji Oświatowej MEN oraz system prognostyczno-informacyjny.

W niniejszym opracowaniu posłużono się następującymi pojęciami i definicjami:

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych – proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania się popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków oraz prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.

Zawody deficytowe to takie, na które istnieje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie. Na potrzeby opracowania rankingu zawodów deficytowych zdefiniowano je jako te, dla których liczba ofert pracy jest wyższa niż liczba bezrobotnych, odsetek długotrwale bezrobotnych jest nieznaczny, a odpływ bezrobotnych przewyższa ich napływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawody zrównoważone to takie, na które na rynku pracy występuje zapotrzebowanie zbliżone do liczby bezrobotnych w danym zawodzie. Na potrzeby opracowania rankingu zawodów zrównoważonych zdefiniowano je jako te, dla których liczba ofert pracy jest zbliżona do liczby zarejestrowanych bezrobotnych, odsetek bezrobotnych długotrwale jest nieznaczny, a odpływ bezrobotnych przewyższa ich napływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawody nadwyżkowe to takie, na które istnieje na rynku pracy niższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie. Na potrzeby opracowania rankingu zawodów nadwyżkowych zdefiniowano je jako te, dla których liczba ofert pracy jest niższa niż liczba bezrobotnych, długotrwale bezrobocie jest relatywnie wysokie, a napływ bezrobotnych przewyższa ich odpływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawód – zgodnie z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności (KZiS) definiowany jest jako przynoszący dochód zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku

społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Zawód może dzielić się na specjalności.

Umiejętności określono jako zdolność wykonywania odpowiedniej klasy zadań w ramach zawodu np. obsługa komputera i wykorzystanie Internetu.

Uprawnienia to dodatkowe kwalifikacje zawodowe zdobywane w drodze procesu certyfikacji, dodatkowych szkoleń, egzaminów lub często także po udowodnieniu przebycia wymaganej praktyki.

Kwalifikacje to układ wiedzy, umiejętności i uprawnień przydatnych do realizacji składowych zadań zawodowych.

Oferta pracy to zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy lub umieszczenie w internetowych serwisach rekrutacyjnych oraz w Biuletynie Informacji Publicznej, co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub specjalności w celu znalezienia odpowiedniego pracownika. W niniejszej metodologii przez ofertę pracy rozumie się jedno wolne miejsce pracy lub miejsce aktywizacji zawodowej.

Przez **długotrwale bezrobotnych** należy rozumieć pozostających bez pracy powyżej 2 miesięcy od dnia zarejestrowania się.

Bezrobotny absolwent rozumiany jest jako bezrobotny do upływu 12 miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie czy innym dokumencie potwierdzającym ukończenie szkoły lub zaświadczenie o ukończeniu kursu.

Niniejszy ranking został przygotowany w oparciu o kalkulację trzech mierników służących do identyfikacji elementarnych grup zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Poniżej przedstawiono podstawowe zmienne wykorzystywane do budowy mierników w monitoringu:

Bkt– średniomiesięczna liczba bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t,

Okt–średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy w grupie zawodów k w okresie t,

Bkt– liczba zarejestrowanych bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec okresu t,

DBkt– liczba długotrwale bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec okresu t,

NB_{kt} – napływ bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t,

OB_{kt} – odpływ bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t.

Mierniki, które stosuje się w monitoringu do określania deficytu i nadwyżki to:

- **Wskaźnik dostępności oferty pracy** - informuje o dostępności oferty pracy dla bezrobotnych w danej elementarnej grupie zawodów. Im wyższa wartość wskaźnika, tym dostępność jest niższa. Wartość wskaźnika można interpretować jako przeciętną liczbę bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy. Im wyższa wartość wskaźnika tym mniejsza szansa na znalezienie zatrudnienia w grupie zawodów k. Przyjmuje on wartości z przedziału $<0, +\infty$).

$B/O_{kt} = 0$ - brak bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k. Dostępność oferty jest bardzo wysoka, a grupa zawodów k jest maksymalnie deficytowa.

$B/O_{kt} < 1$ - przeciętnie każdy bezrobotny z danej elementarnej grupy ma szansę znaleźć pracę. Liczba dostępnych ofert pracy przewyższa liczbę bezrobotnych w grupie zawodów k.

$B/O_{kt} > 1$ - dostępność oferty pracy jest relatywnie niska, gdyż liczba bezrobotnych przewyższa liczbę ofert pracy w grupie zawodów k.

Natomiast brak wartości oznacza, że oferty pracy w elementarnej grupie zawodów k nie są dostępne, w rezultacie szansa znalezienia pracy jest zerowa, a cecha k jest maksymalnie nadwyżkowa.

Wskaźnik dostępności oferty pracy obliczany jest wg. wzoru:

$$B/O_t^k = \frac{\bar{B}_t^k}{\bar{O}_t^k}$$

- **Wskaźnik długotrwałego bezrobocia** - informuje o tym, jaki odsetek bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k stanowią długotrwanie bezrobotni. Im większa wartość wskaźnika tym więcej osób jest długotrwanie bezrobotnych w danej grupie zawodów. Przyjmuje wartości od 0% (sytuacja, w której bezrobotni długotrwanie nie występują) do 100 % (w przypadku, gdy każdy bezrobotny w elementarnej grupie zawodów k jest długotrwanie bezrobotnym).

Wskaźnik długotrwałego bezrobocia obliczany jest wg. wzoru:

- **Wskaźnik płynności bezrobotnych** – w przypadku tego miernika jego wartość

$$WDB_t^k = \frac{DB_t^k}{B_t^k} * 100$$

wskazuje na kierunek i natężenie ruchu bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k.

- **Wskaźnik płynności bezrobotnych** – w przypadku tego miernika jego wartość wskazuje na kierunek i natężenie ruchu bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k.

$WPB_t^k < 1$ - napływ przewyższa odpływ, co oznacza wzrost liczby bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k.

$WPB_t^k = 1$ - odpływ jest równy napływowi (oba niezerowe), przez co liczba bezrobotnych w grupie zawodów k nie ulega zmianie.

$WPB_t^k > 1$ - odpływ przewyższa napływ, co oznacza spadek bezrobotnych w zawodzie k.

Brak wartości – napływ bezrobotnych jest równy zeru.

Wskaźnik płynności bezrobotnych obliczany jest wg. wzoru:

$$WPB_t^k = \frac{OB_t^k}{NB_t^k}$$

1. Analiza ogólnej sytuacji na rynku pracy

1.1. Bezrobotni i oferty pracy

Powiat zgorzelecki znajduje się w grupie powiatów, w których sytuacja na rynku pracy oceniana wskaźnikami statystycznymi w ostatnim okresie poprawia się. Na terenie powiatu zgorzeleckiego w okresie od grudnia 2014 roku do grudnia 2015 roku liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w układzie gmin wchodzących w skład powiatu ulegała w różnym stopniu zmianom, ogólna tendencja tych zmian pokazuje systematyczną poprawę na lokalnym rynku pracy. Obrazuje to liczba osób bezrobotnych.

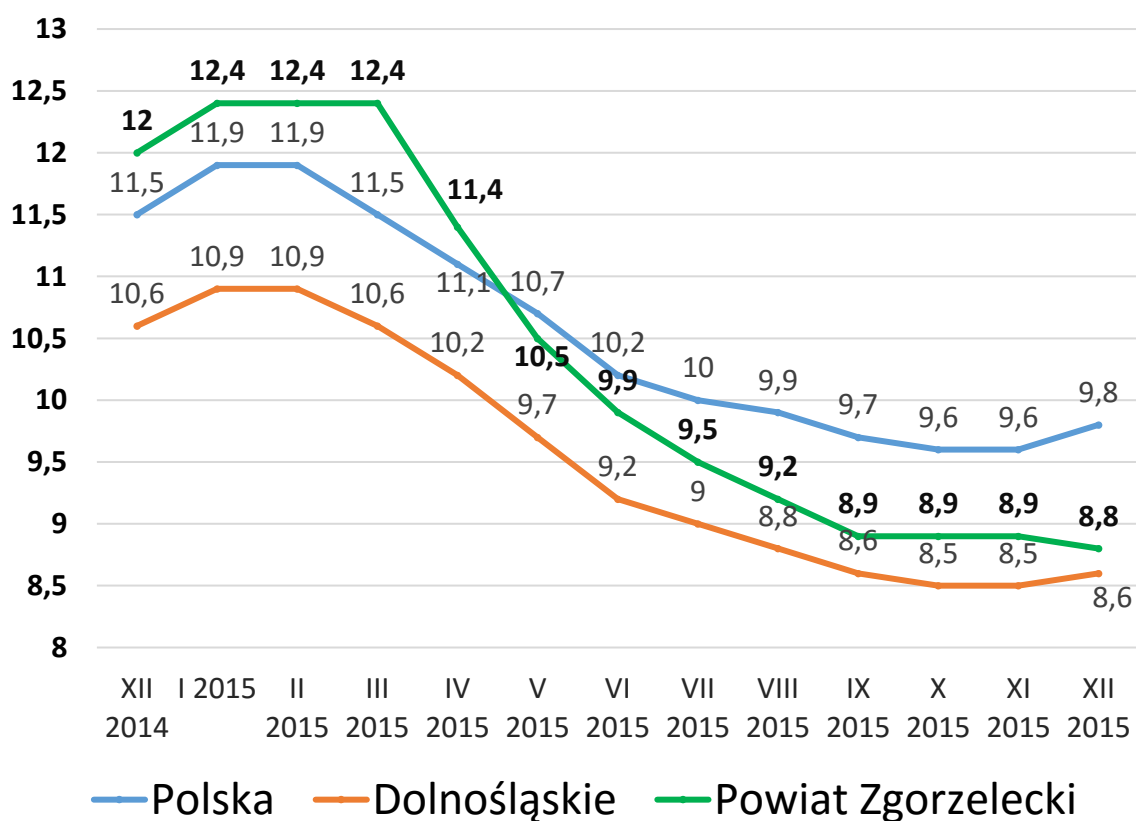
Tabela nr 1 Bezrobotni wg miast i gmin w powiecie zgorzeleckim

Stanna	Miasto Zawidów	Miasto Zgorzelec	Miasto i Gmina Bogatynia	Miasto i Gmina Pieńsk	Gmina Sulików	Gmina i Miasto Węgliniec	Gmina Zgorzelec	Powiat
XII 2014	150	1101	949	449	351	372	348	3720
XII 2015	102	792	570	377	262	271	271	2645

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w grudniu 2015 roku wyniosła 2645 osób, w tym 1485 to kobiety, stanowiły one 56% ogółu. W porównaniu do grudnia 2014, kiedy to liczba zarejestrowanych wynosiła 3720 osób nastąpił spadek liczby bezrobotnych o 1075 osób.

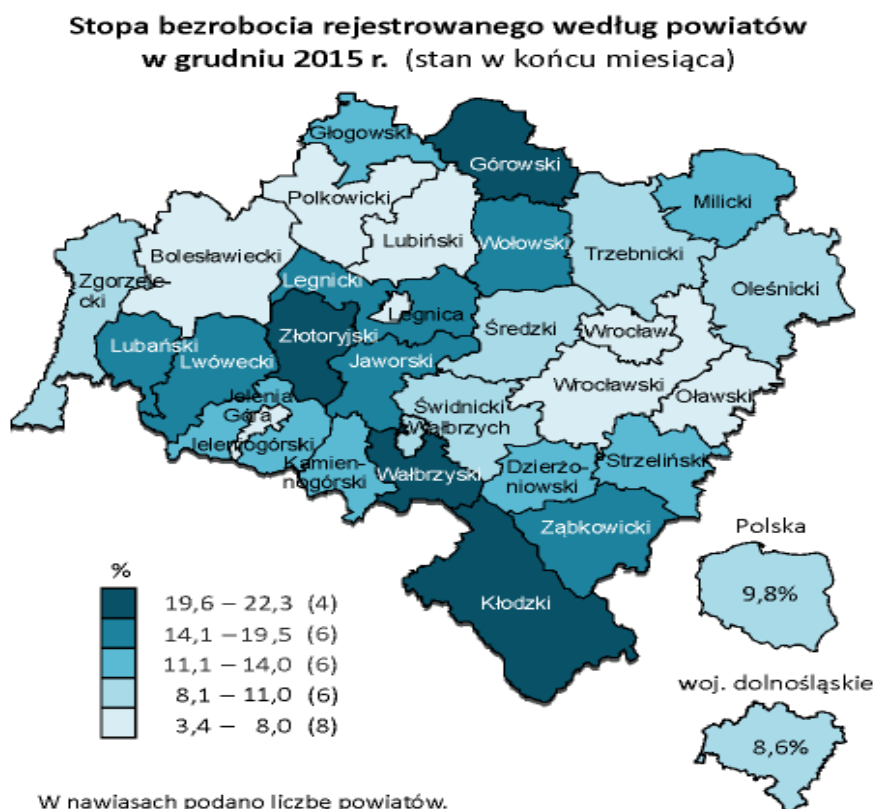
Na uwagę zasługuje fakt, że wskaźnik stopy bezrobocia w powiecie przez cały 2015 rok był wyższy od poziomu stopy bezrobocia w województwie dolnośląskim. W maju 2015 roku stopa bezrobocia w naszym powiecie spadła poniżej krajowej stopy ale nadal była wyższa od stopy bezrobocia w województwie.

Wykres nr 1 Wskaźnik stopy bezrobocia

W 2015 roku wskaźnik stopy bezrobocia w powiecie zgorzeleckim zmniejszył się co potwierdza systematyczny spadek poziomu bezrobocia. Warto też wspomnieć jak wygląda powiat zgorzelecki pod względem natężenia bezrobocia na tle innych powiatów w województwie dolnośląskim w grudniu 2015 roku. Niższy wskaźnik stopy bezrobocia miało 8 powiatów, w tym były 3 powiaty grodzkie: jeleniogórski, legnicki i wrocławski oraz powiaty: wrocławski, oławski, polkowicki, lubiński, bolesławiecki. Natomiast pozostałe powiaty – charakteryzował wyższy wskaźnik, wynoszący nawet prawie 22,3% (w górowskim).

Sytuacja w województwie dolnośląskim przedstawiona została na obrazku poniżej.

Źródło: dwup.pl

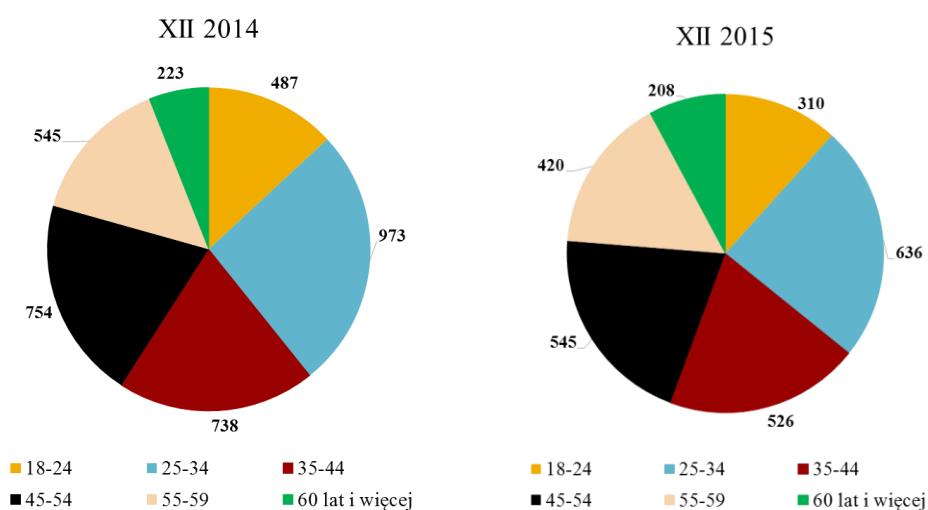
Liczba osób bezrobotnych i wskaźniki stopy bezrobocia nie odzwierciedlają jednak w pełni sytuacji na rynku pracy. Perspektywy zawodowe osoby bezrobotnej determinowane są przez wiele czynników, w tym w bardzo dużym stopniu przez jej kwalifikacje i doświadczenie zawodowe, poziom wykształcenia, wiek, okres bierności zawodowej itp. cechy indywidualne powodujące szczególną czyli trudniejszą sytuację na rynku pracy. W końcu 2015 roku aż 88,4 % zarejestrowanych osób kwalifikowało się do grupy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Znaczna grupa bezrobotnych to osoby z kilku powodów zaliczane do wskazanej grupy – statystycznie liczba cech powodujących szczególną sytuację na rynku pracy zliczona przez system informatyczny u osób dokonujących rejestracji przekracza liczbę tych osób. Skalę tego problemu można zauważyć analizując poniższe zestawienie:

Tabela nr 2 Liczba osób bezrobotnych w powiecie zgorzeleckim znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Kategoria osób bezrobotnych	31 grudnia 2014		31 grudnia 2015	
	Liczba	% w ogółem	Liczba	% w ogółem
Bezrobotni – ogółem	3720	100,0	2645	100,0
Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy - ogółem	3338	89,7	2339	88,4
Osoby do 25 roku życia	487	13,0	310	11,7
Osoby bezrobotne długotrwale	2238	60,2	1456	55,1
Osoby powyżej 50 roku życia	1185	31,9	950	35,9
Osoby niepełnosprawne	351	9,4	292	11,0

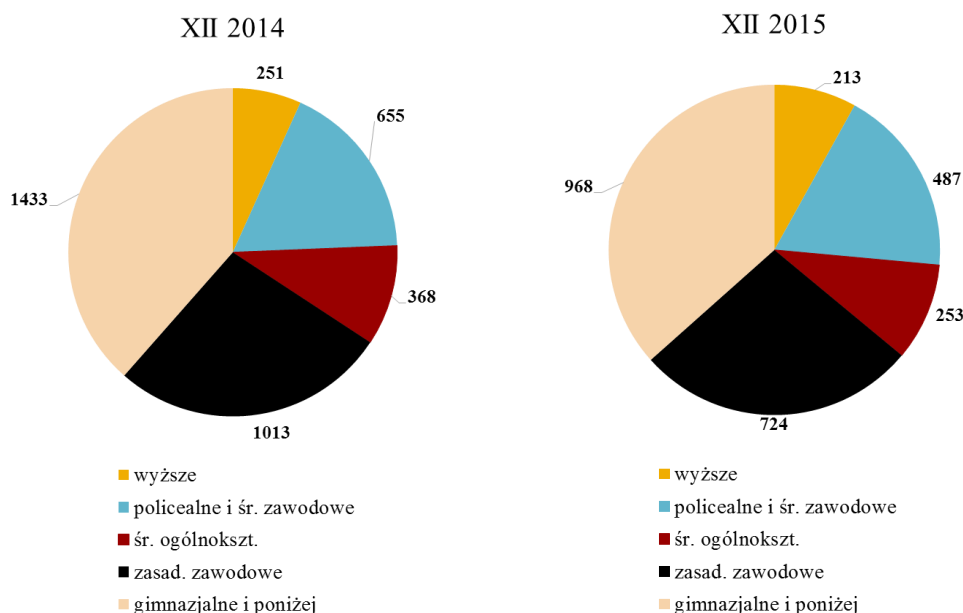
Patrząc na powyższe dane można zauważyć, że największe grupy osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy generowały osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby powyżej 50 roku życia. W ostatnim roku zwiększył się odsetek osób powyżej 50 roku życia, pomimo mniejszej liczby osób bezrobotnych to udział procentowy wymienionych osób zwiększył się o 4 punktu procentowego.

Wykres nr 2 Struktura osób bezrobotnych ze względu na wiek

Zarówno w 2014 roku jak i w 2015 najliczniejszą grupą wśród osób bezrobotnych były osoby w wieku 25 - 34 lata i stanowiły 26,2% (2014r.), 24,1% (2015r.) ogółu bezrobotnych. Najmniejszy odsetek w grupie stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej.

Wykres nr 3 Struktura osób bezrobotnych ze względu na wykształcenie

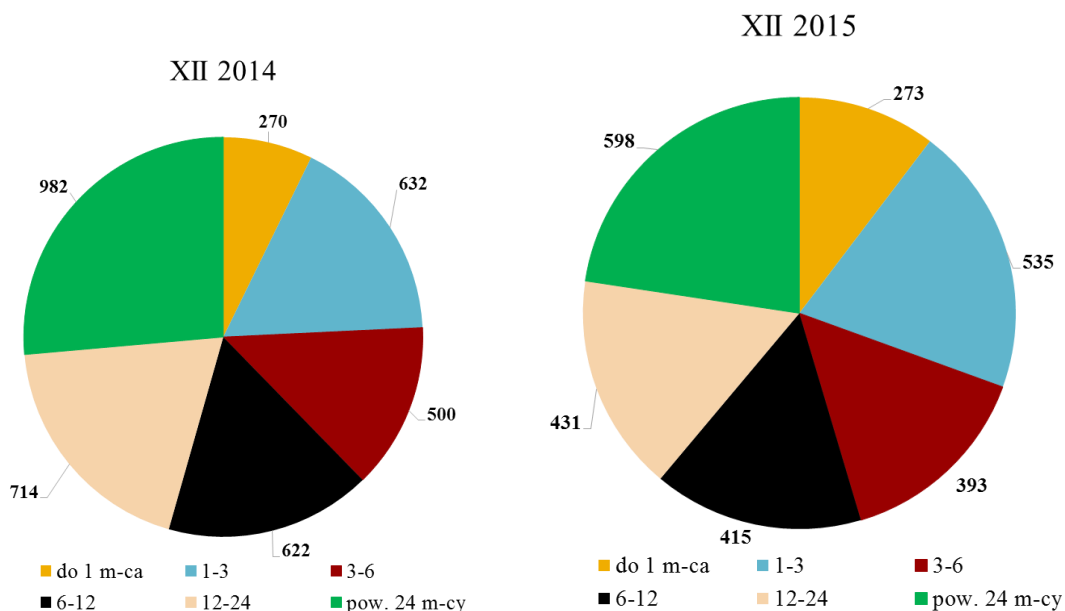
Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia wśród zarejestrowanych osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. W 2014 roku udział procentowy tych osób w stosunku do ogółu wynosił

38,5%. Udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym pod koniec 2014 roku wyniósł 27,2%. Najmniejszy udział w strukturze bezrobotnych miały osoby z wykształceniem wyższym 6,8 % . W 2015 roku udział osób bez wykształcenia tj. gimnazjalne i poniżej wyniósł 36,6% w stosunku do ogółu osób zarejestrowanych. Udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym wyniósł 27,4%, natomiast z wykształceniem wyższym 8,1%. Tak niekorzystna sytuacja utrzymuje się już od dłuższego okresu czasu.

Wśród 3720 osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu na koniec 2014 roku 902 osoby pozostawały w ewidencji do trzech miesięcy, grupa ta stanowiła 24,3% ogółu bezrobotnych. 2024 osób pozostawało w ewidencji co najmniej 12 miesięcy i stanowiła 54,4% bezrobotnych.

W 2015 roku największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych stanowiły osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy, stanowiły one 22,6% ogółu zarejestrowanych. 1616 osób pozostawało w ewidencji co najmniej 12 miesięcy, stanowiło to 61,1% ogółu zarejestrowanych w tutejszym urzędzie. Przedstawiono to na wykresie poniżej.

Wykres nr 4 Struktura osób bezrobotnych ze względu na czas pozostawania bez pracy

Poniżej zostanie przedstawiona analiza bezrobotnych i ofert pracy wg grup zawodów.

W pierwszej kolejności przedstawione zostaną grupy zawodów ,w których stan bezrobotnych na koniec 2015r. oraz napływ bezrobotnych w 2015r. był największy (tabela nr 3,4).

Tabela nr 3 Grupy zawodów, w których liczba bezrobotnych była największa – stan na koniec 2015r. (wielkie grupy zawodów =>50 osób)

I.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	2015
1.	5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	326
2.	9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	99
3.	3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	92
4.	7222	Ślusarze i pokrewni	75
5.	7112	Murarze i pokrewni	73
6.	5120	Kucharze	67
7.	7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	66
8.	9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	62
9.	9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	57
10.	5141	Fryzjerzy	53

Tabela nr 4 Grupy zawodów, w których napływ bezrobotnych był największy – stan na koniec 2015r. (wielkie grupy zawodów =>50 osób)

I.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	2015
1.	5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	504
2.	3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	166
3.	7222	Ślusarze i pokrewni	137
4.	9629	Pracownicy wykonujący prace proste gdzie indziej niesklasyfikowani	130
5.	7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	108
6.	9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	100
7.	5120	Kucharze	100
8.	7112	Murarze i pokrewni	98
9.	9112	Pomoce i sprzątaczk biurowe, hotelowe i pokrewne	77
10.	5141	Fryzjerzy	75
11.	7533	Szwaczki, hafciarki i pokrewni	70
12.	7223	Ustawiacze i operatorzy obrabiarek do metali i pokrewni	67
13.	3115	Technicy mechanicy	66
14.	7315	Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła	53

Analizując powyższe dane zauważa się, że zarówno stan osób bezrobotnych na koniec 2015r. oraz napływ bezrobotnych największy był w grupie zawodów ***Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)***. Wynika to ze struktury lokalnego rynku pracy, w którym handel odgrywa dominującą rolę.

Najmniejszy stan bezrobotnych w 2015r. odnotowano w grupach zawodów:

- piekarze, cukiernicy i pokrewni;
- robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani;
- malarze budowlani i pokrewni;
- elektromechanicy i elektrycy;
- rękodzielnicy wyrobów z tkanin skóry i pokrewnych materiałów.

Najmniejszy napływ bezrobotnych w 2015r. odnotowano w grupach zawodów:

- magazynierzy i pokrewni;
- krawcy, kuśnierzy, kapelusznicy i pokrewni;
- piekarze, cukiernicy i pokrewni;
- elektromechanicy i elektrycy;
- pracownicy obsługi biurowej;
- malarze budowlani i pokrewni.

W tabeli nr 5 przedstawiono grupy zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia był najwyższy w 2015r.

Tabela nr 5 Grupy zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia był najwyższy w 2015 r.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1120	Dyrektorzy generalni i zarządzający	100,00
1411	Kierownicy w hotelarstwie	100,00
2114	Specjaliści nauk o Ziemi	100,00
2141	Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji	100,00
2146	Inżynierowie górnictwa i metalurgii	100,00
2153	Inżynierowie telekomunikacji	100,00
2293	Dietetycy i specjaliści do spraw żywienia	100,00
2342	Specjaliści do spraw wychowania małego dziecka	100,00
2432	Specjaliści do spraw public relations	100,00
2514	Programiści aplikacji	100,00
2621	Archiwiści i muzealnicy	100,00
2635	Specjaliści do spraw społecznych	100,00

2651	Artyści plastycy	100,00
3132	Operatorzy urządzeń do spalania odpadów, uzdatniania wody i pokrewni	100,00
3212	Technicy analityki medycznej	100,00
3254	Technicy fizjoterapii i masażyści	100,00
3259	Średni personel do spraw zdrowia gdzie indziej niesklasyfikowany	100,00
3312	Pracownicy do spraw kredytów, pożyczek i pokrewni	100,00
3355	Policjanci	100,00
3434	Szefowie kuchni i organizatorzy usług gastronomicznych	100,00
3436	Muzycy i pokrewni	100,00
4223	Operatorzy centrali telefonicznych	100,00
4414	Technicy archiwistów i pokrewni	100,00
4419	Pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani	100,00
5112	Konduktorzy i pokrewni	100,00
5222	Kierownicy sprzedaży w marketach	100,00
5321	Pomocniczy personel medyczny	100,00
5322	Pracownicy domowej opieki osobistej	100,00
5411	Strażacy	100,00
6111	Rolnicy upraw polowych	100,00
7116	Robotnicy budowy dróg	100,00
7211	Formierze odlewniczy i pokrewni	100,00
7422	Monterzy i serwisanci instalacji i urządzeń teleinformatycznych	100,00
7513	Robotnicy w produkcji wyrobów mleczarskich	100,00
7523	Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna	100,00
8111	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni	100,00
8113	Operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ropy, gazu i innych surowców	100,00
8152	Operatorzy maszyn tkackich i dziewiarskich	100,00
8171	Operatorzy urządzeń do wyrobu masy papierniczej i produkcji papieru	100,00
9111	Pomoce domowe i sprzątaczk	100,00
9212	Robotnicy wykonujący prace proste w hodowli zwierząt	100,00
9612	Sortowacze odpadów	100,00
9622	Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste	100,00
9623	Odczytujący liczniki i wybierający monety z automatów	100,00

W tabeli nr 6 przedstawiono grupy zawodów, dla których wskaźnik płynności bezrobotnych był najwyższy w 2015r.

Tabela nr 6 Grupy zawodów, dla których wskaźnik płynności bezrobotnych był najwyższy w 2015r.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik płynności bezrobotnych
4223	Operatorzy centrali telefonicznych	4,00
3144	Technicy technologii żywności	3,00
5411	Strażacy	3,00
7116	Robotnicy budowy dróg	3,00
8331	Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów	3,00
9311	Robotnicy wykonujący prace proste w kopalniach i kamieniołomach	3,00
3131	Operatorzy urządzeń energetycznych	2,50
7421	Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych	2,50
8159	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej niesklasyfikowani	2,50
4214	Windykatorzy i pokrewni	2,33
3313	Księgowi	2,20
1213	Kierownicy do spraw strategii i planowania	2,00
1412	Kierownicy w gastronomii	2,00
2240	Specjaliści do spraw ratownictwa medycznego	2,00
2512	Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych	2,00
2514	Programiści aplikacji	2,00
2523	Specjaliści do spraw sieci komputerowych	2,00
2651	Artyści plastycy	2,00
3321	Agenci ubezpieczeniowi	2,00
5112	Konduktorzy i pokrewni	2,00
5322	Pracownicy domowej opieki osobistej	2,00
5329	Pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	2,00
6111	Rolnicy upraw polowych	2,00
7413	Monterzy linii elektrycznych	2,00
7422	Monterzy i serwisanci instalacji i urządzeń teleinformatycznych	2,00
7536	Obuwnicy i pokrewni	2,00
8155	Operatorzy maszyn do wyprawiania futer i skór	2,00
8156	Operatorzy maszyn do produkcji obuwia i pokrewni	2,00
9622	Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste	2,00

Z powyższych danych wynika, że we wszystkich prezentowanych grupach zawodów odpływ przewyższył napływ co oznacza spadek bezrobotnych w danej grupie zawodów.

W tabeli nr 7 przedstawiono grupy zawodów, dla których wskaźnik płynności bezrobotnych był najmniejszy w 2015r.

Tabela nr 7 Grupy zawodów, dla których wskaźnik płynności bezrobotnych jest najmniejszy w 2015 r.

Kod	Elementarne grupy zawodów	Wskaźnik płynności bezrobotnych
1219	Kierownicy do spraw obsługi biznesu i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani	0,00
1221	Kierownicy do spraw marketingu i sprzedaży	0,00
2162	Architekci krajobrazu	0,00
2251	Lekarze weterynarii bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	0,00
2293	Dietetycy i specjaliści do spraw żywienia	0,00
2354	Nauczyciele muzyki w placówkach pozaszkolnych	0,00
3116	Technicy technologii chemicznej i pokrewni	0,00
3240	Technicy weterynarii	0,00
3251	Asystenci dentystyczni	0,00
3324	Pośrednicy handlowi	0,00
3344	Sekretarze medyczni i pokrewni	0,00
4419	Pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani	0,00
5152	Pracownicy usług domowych	0,00
7123	Tynkarze i pokrewni	0,00
7311	Mechanicy precyzyjni	0,00

Z powyższych danych wynika, że we wszystkich prezentowanych grupach zawodów napływ przewyższył odpływ co oznacza wzrost bezrobotnych w danej grupie zawodów.

Ważnym elementem analizy rynku pracy jest analiza ofert pracy. W celu poznania pełniejszego obrazu sytuacji na lokalnym rynku pracy w 2015r. do analizy ofert pracy zgłoszonych do tut. Urzędu dołączono także oferty pracy z Internetu. Badania ofert pracy w Internecie zostały przeprowadzone przez wojewódzkie urzędy pracy. Zakres przedmiotowy badań obejmował oferty pracy dostępne na portalu „Zielona Linia”. Z przeprowadzonych badań wynika, iż ofert pracy z Internetu było 404. W Centralnej Bazie Ofert Pracy (PUP+OHP+EURES) opublikowano 2505 miejsc pracy . Zgłoszone do tut. Urzędu miejsca pracy dotyczyły także miejsc pracy subsydiowanych, z wyłączeniem ofert staży zawodowych, przygotowania zawodowego dorosłych oraz prac społecznie użytecznych. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące liczby zgłoszonych ofert pracy w podziale na wielkie grupy zawodów.

Tabela nr 8 Oferty pracy w 2015r. (wielkie grupy zawodów)

Kod grupy zawodów	Nazwa wielkiej grupy zawodów	CBOP (PUP+OHP+EURES)	Internet	Razem
	w liczbach bezwzględnych			
	Ogółem	2505	404	2909
1	PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNICY I KIEROWNICY	12	37	49
2	SPECJALIŚCI	120	180	300
3	TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL	248	23	271
4	PRACOWNICY BIUROWI	288	56	344
5	PRACOWNICY USŁUG I SPRZEDAWCY	721	69	790
6	ROLNICY, OGRODNICY, LEŚNICY I RYBACY	6		6
7	ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY	372	3	375
8	OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ	368	3	371
9	PRACOWNICY WYKONUJĄCY PRACE PROSTE	370	33	403

Z powyższej tabeli do grup zawodów niedoreprezentowanych w tut. Urzędzie czyli takich, w których pracodawcy znacznie częściej oferowali pracę za pośrednictwem portali internetowych należały:

- przedstawiciele władz publicznych, wyżsi i urzędnicy i kierownicy;
- specjaliści.

Do grup zawodów, w których oferty pracy były nadreprezentatywne w tut. Urzędzie, czyli takich w których pracodawcy znacznie częściej poszukiwali pracowników za pośrednictwem CBOP niż w Internecie należały:

- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń;
- pracownicy usług i sprzedawcy;
- pracownicy wykonujący prace proste;
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy;

- technicy i inny średni personel;
- pracownicy biurowi;
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy.

Tabela nr 9 Wskaźnik struktury ofert wg grup w poszczególnych źródłach

Wskaźnik struktury wg grup w poszczególnych źródłach			Wskaźnik zróżnicowania (PUP vs. Internet)	
Ogółem	100,00%	100,00%		
PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNIICY I KIEROWNICY	0,48%	9,16%		0,05
SPECJALIŚCI	4,79%	44,55%		0,11
TECHNICY I INNY ŚREDNI PERSONEL	9,90%	5,69%		1,74
PRACOWNICY BIUROWI	11,50%	13,86%		0,83
PRACOWNICY USŁUG I SPRZEDAWCY	28,78%	17,08%		1,69
ROLNICY, OGRODNICY, LEŚNICY I RYBACY	0,24%			
ROBOTNICY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY	14,85%	0,74%		20,00
OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ	14,69%	0,74%		19,78
PRACOWNICY WYKONUJĄCY PRACE PROSTE	14,77%	8,17%		1,81

2. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Głównym celem monitoringu jest zidentyfikowanie elementarnych grup zawodów charakteryzujących się deficytem, równowagą oraz nadwyżką na rynku pracy. Konstrukcja rankingu opiera się na zestawieniu popytowej i podażowej strony rynku pracy. Jako podażową stronę rynku pracy przyjęto liczbę bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy. Natomiast popyt na rynku pracy określono jako liczbę wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej (oferty z PUP+OHP+EURES oraz z portali internetowych).

2.1. Zawody deficytowe

Zawody deficytowe wg metodologii niniejszego rankingu charakteryzują się większą liczbą dostępnych ofert pracy niż wynosił średni stan bezrobotnych w 2015r. Dodatkowo pod uwagę wzięto tu odsetek długotrwale bezrobotnych w tym zawodzie oraz odpływ bezrobotnych, który przewyższał ich napływ (bądź był równy). Wartość wskaźnika wynosząca mniej niż 1 oznacza, że przeciętnie każdy bezrobotny z danej elementarnej grupy ma szansę znaleźć pracę. Liczba dostępnych ofert pracy przewyższa liczbę bezrobotnych w grupie zawodów.

Tabela nr 10 Ranking elementarnych grup zawodów maksymalnie deficytowych w 2015r.

MAKSYMALNY DEFICYT*				
Kod	Elementarna grupa zawodów	Liczba dostępnych ofert pracy	Odsetek ofert subsydiowanych w CBOP (PUP+OHP+EURES) (%)	Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej (%)
2412	Doradcy finansowi i inwestycyjni	3	0,00	0,00
9129	Pozostali pracownicy zajmujący się sprzątaniem	2	4,76	0,00
2521	Projektanci i administratorzy baz danych	1		0,00
2231	Położne bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	1	0,00	0,00
8157	Operatorzy maszyn do prania	1	57,14	0,00
5312	Asystenci nauczycieli	1	50,00	50,00
2151	Inżynierowie elektrycy	0	0,00	0,00
1324	Kierownicy do spraw logistyki i dziedzin pokrewnych	0	0,00	0,00
3423	Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej	0	75,00	0,00
2513	Projektanci aplikacji sieciowych i multimedii	0		0,00
3333	Pośrednicy pracy i zatrudnienia	0	33,33	33,33

Tabela nr 11 Ranking elementarnych grup zawodów deficytowych w 2015r.

Kod	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych	Średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy	Wskaźnik dostępności ofert pracy	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	Wskaźnik płynności bezrobotnych	Wskaźnik (PUP+OHP+EURE S) (%)	Odsetek ofert subsydiowanych w CBOP	Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej (%)
4227	Ankieterzy	0,08	1,00	0,08					0,00
4222	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	0,67	5,17	0,13		1,33		0,00	0,00
2291	Specjaliści do spraw higieny, bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska	0,25	1,25	0,20		1,00		0,00	0,00
3411	Średni personel z dziedziny prawa i pokrewny	0,08	0,33	0,25		1,00		0,00	0,00
2433	Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)	1,00	2,58	0,39	0,00	1,00		0,00	0,00
7111	Monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków	1,08	2,33	0,46	0,00	1,00		0,00	0,00
7113	Robotnicy obróbki kamienia	0,08	0,17	0,50		1,00		0,00	0,00
2413	Analitycy finansowi	1,75	2,75	0,64	0,00	1,40			0,00
3321	Agenci ubezpieczeniowi	0,92	1,42	0,65	0,00	2,00		0,00	0,00

Analizując zawody maksymalnie deficytowe i deficytowe zauważa się, iż generowały je przede wszystkim zawody wymagające kwalifikacji do wykonywania danego zawodu, w tym odpowiednich uprawnień. Należały do nich grupy zawodów tj.: projektanci i administratorzy baz danych projektanci aplikacji sieciowych i multimedialnych, inżynierowie elektrycy, położne bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji. W przypadku niektórych grup zawodów deficytowych np. specjaliści ds. sprzedaży, kierownicy ds. logistyki i dziedzin pokrewnych, monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków pracodawcy wymagali przede wszystkim doświadczenia zawodowego bez konieczności posiadania kierunkowego wykształcenia.

Z kolei w grupach zawodów tj. ankieterzy, pracownicy centrów obsługi telefonicznej, agenci ubezpieczeniowi pracodawcy oczekiwali przede wszystkim predyspozycji do wykonywania pracy.

Wśród grup zawodów deficytowych znalazły się też zawody, w których

niepotrzebne były kwalifikacje a przede wszystkim chęci do pracy w danym charakterze. Były to prace w grupach zawodów tj. operatorzy maszyn do prania, pozostali pracownicy zajmujący się sprzątaniami.

Ponadto na niektóre oferty w zawodach deficytowych można było kierować przedstawicieli różnych, pokrewnych zawodów . Były to oferty w grupie zawodów np. doradcy finansowi i inwestycyjni, pośrednicy pracy i zatrudnienia, asystenci nauczycieli.

2.2. Zawody zrównoważone

Zawody zrównoważone wg metodologii niniejszego rankingu odznaczają się zbliżoną liczbą bezrobotnych i dostępną liczbą ofert pracy w 2015r. Tabela nr 12 przedstawia ranking zawodów zrównoważonych wg wartości wskaźnika dostępności ofert pracy.

Tabela nr 12 Grupy zawodów zrównoważonych w 2015r.

RÓWNOWAGA						
Kod	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych	Średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy	Wskaźnik dostępności ofert pracy	Odsetek ofert subsydiowanych w CBOP (PUP+OHP+EURES) (%)	Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej (%)
3322	Przedstawiciele handlowi	4,50	4,58	0,98	22,45	0,00
5221	Właściciele sklepów	1,58	1,50	1,06		0,00
8332	Kierowcy samochodów ciężarowych	13,50	12,50	1,08	0,67	0,00

Odnosząc się do powyższych danych należy zwrócić uwagę, iż na lokalnym rynku pracy brakuje kierowców samochodów ciężarowych, chętnych do pracy w transporcie międzynarodowym. Z jednej strony do tut.Urzędu wpływały oferty pracy dla kierowców samochodów ciężarowych i w bazie danych figurowały osoby w tym zawodzie, to często nie spełniały wszystkich wymogów stawianych przez pracodawców w ofercie, zwłaszcza w zakresie posiadania aktualnego świadectwa kwalifikacji, dysponowania kartą kierowcy. Nie wszystkie osoby z tej grupy zawodowej wyrażały zainteresowanie podjęciem pracy w transporcie

międzynarodowym. Ponadto wysokość wynagrodzenia proponowanego przez pracodawców nie zawsze spełniała oczekiwania potencjalnych wykwalifikowanych kandydatów.

2.3. Zawody nadwyżkowe

Zawody nadwyżkowe wg metodologii niniejszego rankingu charakteryzują się przewagą liczebną bezrobotnych nad dostępnymi ofertami pracy, bezrobociem długotrwałym oraz niskim odpływem netto (wyższy napływ niż odpływ) bezrobotnych. Zawody maksymalnie nadwyżkowe to takie, dla których nie ma żadnych ofert pracy a więc wskaźnik dostępności ofert pracy nie przyjmuje żadnych wartości. W związku z powyższym tabela nr 13 przedstawia ranking zawodów **maksymalnie** nadwyżkowych według malejącej przeciętnej liczby bezrobotnych, a tabela nr 14 przedstawia ranking zawodów nadwyżkowych według malejącego wskaźnika dostępności ofert pracy.

Tabela nr 13 Ranking elementarnych grup zawodów maksymalnie nadwyżkowych w 2015r.

MAKSYMALNA NADWYŻKA		
Kod	Elementarna grupa zawodów	Liczba bezrobotnych
9613	Zamiacze i pokrewni	6
3111	Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	5
8121	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali	3
8212	Monterzy sprzętu elektrycznego	3
7211	Formierze odlewniczy i pokrewni	1
2293	Dietetycy i specjaliści do spraw żywienia	1

Tabela nr 14 Ranking elementarnych grup zawodów nadwyżkowych w 2015r.

NADWYŻKA								
Kod	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba bezrobotnych	Średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy	Wskaźnik dostępności ofert pracy	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	Wskaźnik płynności bezrobotnych	Odsetek ofert subsydiowanych w CBOP (PUP+OHP+EURES) (%)	Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej (%)
7321	Pracownicy przy pracach przygotowawczych do druku	5,17	0,08	62,00	66,67	0,83	100,00	0,00
4419	Pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani	1,50	0,08	18,00	100,00	0,00	100,00	100,00
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	7,50	0,50	15,00	66,67	0,93	0,00	0,00
7123	Tynkarze i pokrewni	2,25	0,17	13,50	66,67	0,00	50,00	50,00
2431	Specjaliści do spraw reklamy i marketingu	6,58	1,67	3,95	57,14	0,80	50,00	50,00

3. Analiza umiejętności

W rozdziale tym przeprowadzona zostanie analiza umiejętności na rynku pracy – od strony popytowej i podażowej. Stanowić ona będzie uzupełnienie poprzedniego rozdziału. Zestawienie popytu i podaży na umiejętności w podziale na wielkie grupy zawodów ma na celu przedstawienie czy cechy posiadane przez bezrobotnych w danych grupach zawodów są poszukiwane przez pracodawców w ofertach pracy.

Tabela nr 15 Umiejętności według wielkich grup zawodów w 2015r.

Kod grupy zawodów	Wielka grupa zawodów	STRONA PODAŻOWA RYNKU PRACY		STRONA POPYTOWA RYNKU PRACY	
		Umiejętności posiadane przez bezrobotnych	Odsetek bezrobotnych (%)*	Umiejętności wymagane w ofertach pracy	Odsetek ofert pracy (%)**
1	PRZEDSTAWICIELE WŁADZ PUBLICZNYCH, WYŻSI URZĘDNICY I KIEROWNICY	Obsługa komputera i wykorzystanie internetu	27,27	Zarządzanie ludźmi/ przywództwo	48,65
		Komunikacja ustna/ komunikatywność	18,18	Komunikacja ustna/ komunikatywność	24,32

		Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	18,18	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	21,62
		Planowanie i organizacja pracy własnej	18,18	Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	5,41
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	18,18	Znajomość języków obcych	5,41
2	SPECJALIŚCI	Obsługa komputera i wykorzystanie internetu	7,04	Komunikacja ustna/ komunikatywność	25,56
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	7,04	Planowanie i organizacja pracy własnej	12,06
		Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	4,93	Wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków	10,56
		Komunikacja ustna/ komunikatywność	4,93	Wywieranie wpływu	6,67
		Współpraca w zespole	4,93	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	5,84
3	TECHNICZY I INNY ŚREDNI PERSONEL	Obsługa komputera i wykorzystanie internetu	5,57	Planowanie i organizacja pracy własnej	8,70
		Komunikacja ustna/ komunikatywność	4,95	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	8,70
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	4,95	Wywieranie wpływu	8,70
		Współpraca w zespole	4,33	Komunikacja ustna/ komunikatywność	4,80
		Planowanie i organizacja pracy własnej	4,02	Obsługa komputera i wykorzystanie internetu	4,35
4	PRACOWNICY BIUROWI	Obsługa komputera i wykorzystanie internetu	5,71	Obsługa komputera i wykorzystanie internetu	25,00
		Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	5,71	Wywieranie wpływu	25,00
		Współpraca w zespole	4,76	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	15,18
		Komunikacja ustna/ komunikatywność	3,81	Komunikacja ustna/ komunikatywność	8,38
		Planowanie i organizacja pracy własnej	3,81	Współpraca w zespole	0,74

5	PRACOWNICY USŁUG I SPRZEDAWCY	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	6,81	Komunikacja ustna/ komunikatywność	6,05
		Współpraca w zespole	5,24	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	4,74
		Obsługa komputera i wykorzystanie internetu	4,89	Wywieranie wpływu	1,45
		Komunikacja ustna/ komunikatywność	4,71	Znajomość języków obcych	1,45
		Planowanie i organizacja pracy własnej	3,49	Współpraca w zespole	0,96
6	ROLNICY, OGRODNICY, LEŚNICY I RYBACY	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	5,41		
		Współpraca w zespole	2,70		
7	ROBOTNICZY PRZEMYSŁOWI I RZEMIEŚLNICY	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	9,07	Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	33,33
		Współpraca w zespole	3,11	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	33,33
		Planowanie i organizacja pracy własnej	2,84	Współpraca w zespole	2,16
		Komunikacja ustna/ komunikatywność	2,17		
		Obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych	1,35		
8	OPERATORZY I MONTERZY MASZYN I URZĄDZEŃ	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	9,34	Współpraca w zespole	1,57
		Współpraca w zespole	3,85	Planowanie i organizacja pracy własnej	0,81
		Komunikacja ustna/ komunikatywność	2,20	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	0,00
		Obsługa komputera i wykorzystanie internetu	2,20	Znajomość języków obcych	0,00
		Planowanie i organizacja pracy własnej	2,20		
9	PRACOWNICY WYKONUJĄCY PRACE PROSTE	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	8,36	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	100,00
		Współpraca w zespole	3,92	Komunikacja ustna/ komunikatywność	0,75
		Komunikacja ustna/ komunikatywność	2,61	Współpraca w zespole	0,75

		Planowanie i organizacja pracy własnej	2,35		
		Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	1,83		
0	SIŁY ZBROJNE	Sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna	36,36		
		Wywieranie wpływu	18,18		
		Współpraca w zespole	18,18		
		Komunikacja ustna/komunikatywność	9,09		
		Czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim	9,09		

* Odsetek bezrobotnych wyliczany jest jako iloraz stanu bezrobotnych z danym uprawnieniem w ramach wielkiej grupy zawodów do całkowitego stanu bezrobotnych w ramach wielkiej grupy zawodów.

** Odsetek ofert pracy liczony jest jako iloraz napływu ofert pracy, w których dana umiejętność lub uprawnienie jest wymagane do całkowitego napływu ofert pracy w ramach danej wielkiej grupy zawodów (PUP+Internet).

Z powyższych danych wynika, że spośród umiejętności i uprawnień w grupie zawodów:

- **przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy** bezrobotni wskazywali umiejętności w zakresie obsługi komputera i wykorzystania Internetu zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności zarządzania ludźmi/przywódstwa;
- **specjaliści** bezrobotni wskazywali umiejętności w zakresie obsługi komputera i wykorzystania Internetu oraz sprawności psychofizycznej i psychomotorycznej zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności komunikacji ustnej/komunikatywności;
- **technicy i inny średni personel** bezrobotni wskazywali umiejętności w zakresie obsługi komputera i wykorzystania Internetu zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności planowania i organizacji pracy własnej oraz sprawności psychofizycznej i psychomotorycznej;

- **pracownicy biurowi** bezrobotni wskazywali umiejętności w zakresie obsługi komputera i wykorzystania Internetu a pracodawcy w ofertach pracy wymagali także obsługi komputera oraz umiejętności wywierania wpływu;
- **pracownicy usług i sprzedawcy** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności komunikacji ustnej/komunikatywności;
- **rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną a pracodawcy nie mieli żadnych wymagań w zakresie umiejętności;
- **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności obsługi, montażu i naprawy urządzeń technicznych i także sprawności psychofizycznej i psychomotorycznej;
- **operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności w zakresie współpracy w zespole;
- **pracownicy wykonujący prace proste** zarówno bezrobotni jak i pracodawcy wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną;
- **siły zbrojne** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną.

Pracodawcy przy kwalifikowaniu potencjalnych kandydatów do pracy brali także pod uwagę umiejętności i kompetencje tj.:

- niekaralność,
- dyspozycyjność,
- możliwość dojazdu do miejsca pracy lub siedziby firmy we własnym zakresie przy braku odpowiedniej komunikacji zbiorowej,
- dokładność, rzetelność,
- zaangażowanie,
- umiejętność pracy pod presją czasu, w stresie,
- zdolności manualne,
- kulturę osobistą.

Uzupełnieniem analizy umiejętności w podziale na wielkie grupy zawodów jest badanie cech grupy osób bez zawodu. Poniższa tabela nr 16 przedstawia grupę osób bez zawodu według posiadanego poziomu wykształcenia.

Tabela nr 16 Bezrobotni bez zawodu w 2015r.

Wykształcenie	Bezrobotni bez zawodu	Odsetek bezrobotnych bez zawodu (%) na koniec 2015r.*
gimnazjalne i poniżej	153	15,82%
zasadnicze zawodowe	5	0,70%
średnie ogólnokształcące	62	24,41%
policealne i średnie zawodowe	25	5,14%
wyższe	0	0,00%

*Odsetek bezrobotnych wyliczany jest jako stosunek bezrobotnych bez zawodu wg stanu w końcu okresu sprawozdawczego do ogółu bezrobotnych w ramach danej analizowanej kategorii.

Bezrobotni bez zawodu stanowili 9,27% ogółu bezrobotnych. Największą grupę osób bez zawodu generowały osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej oraz średnim ogólnokształcącym. Dla grupy osób bezrobotnych bez zawodu kierowane mogły być oferty pracy, w których pracodawcy bardziej oczekiwali kompetencji i predyspozycji do wykonywania zawodu niż wyuczonego zawodu.

4. Analiza rynku edukacyjnego

Analiza rynku edukacyjnego dokonana na podstawie metody rankingowej w oparciu o liczbę uczniów ostatniego roku i absolwentów szkół stanowi uzupełnienie wnioskowania o deficycie bądź nadwyżce zawodu.

4.1. Analiza uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych

Analizę uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych przeprowadzono w oparciu o dane SIO MEN oraz grupy zawodów, które zostały zakwalifikowane do rocznej informacji sygnałnej i należą do jednej z grup zawodów deficytowych, zrównoważonych, nadwyżkowych. Dane te zostały zaprezentowane w tabeli nr 17. Wynika z nich, że uczniowie ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych nie zasilą wskazanych grup zawodów nadwyżkowych ale też nie uzupełnią deficytu na lokalnym

rynku pracy w wygenerowanych grupach zawodów deficytowych.

Tabela nr 17 Uczniowie ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych według elementarnych grup zawodów deficytowych, zrównoważonych oraz nadwyżkowych w 2015 r.

Zawody deficytowe

Elementarna grupa zawodów		Liczba uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych
Kod	Nazwa	
1324	Kierownicy do spraw logistyki i dziedzin pokrewnych	0
2151	Inżynierowie elektrycy	0
2231	Położne bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	0
2291	Specjaliści do spraw higieny, bezpieczeństwa pracy i ochrony środowiska	0
2412	Doradcy finansowi i inwestycyjni	0
2413	Analitycy finansowi	0
2433	Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)	0
2513	Projektanci aplikacji sieciowych i multimedialnych	0
2521	Projektanci i administratorzy baz danych	0
3321	Agenci ubezpieczeniowi	0
3333	Pośrednicy pracy i zatrudnienia	0
3411	Średni personel z dziedziny prawa i pokrewny	0
3423	Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej	0
4222	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	0
4227	Ankieterzy	0
5312	Asystenci nauczycieli	0
7111	Monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków	0
7113	Robotnicy obróbki kamienia	0
8157	Operatorzy maszyn do prania	0
9129	Pozostali pracownicy zajmujący się sprzątnięciem	0

Zawody nadwyżkowe

Elementarna grupa zawodów		Liczba uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych
Kod	Nazwa	
2293	Dietetycy i specjaliści do spraw żywienia	0
2431	Specjaliści ds. reklamy i marketingu	0
3111	Technicy nauk chemicznych, fizycznych i pokrewni	0
4419	Pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani	0
7123	Tynkarze i pokrewni	0
7211	Formierze odlewniczy i pokrewni	0
7321	Pracownicy przy pracach przygotowawczych do druku	0
7511	Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	0
8121	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali	0
8212	Monterzy sprzętu elektrycznego	0
9613	Zamiatacze i pokrewni	0

Zawody zrównoważone

Elementarna grupa zawodów		Liczba uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych
Kod	Nazwa	
3322	Przedstawiciele handlowi	0
5221	Właściciele sklepów	0
8332	Kierowcy samochodów ciężarowych	0

4.2. Analiza sytuacji absolwentów na rynku pracy

Analiza absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i wyższych została w niniejszym opracowaniu oparta na:

- zestawieniu liczby bezrobotnych absolwentów zarejestrowanych w urzędzie pracy z łączną liczbą absolwentów, z uwzględnieniem posiadanego zawodu/specjalności (w agregacji do grupy zawodów), ostatnio ukończonej szkoły (typ szkoły) – wskaźnik frakcji bezrobotnych wśród absolwentów,
- zestawieniu liczby bezrobotnych absolwentów zarejestrowanych w urzędzie pracy z łączną liczbą bezrobotnych, z uwzględnieniem posiadanego zawodu/specjalności (w agregacji do grupy zawodów) - wskaźnik frakcji absolwentów wśród bezrobotnych,
- oszacowaniu faktycznej frakcji absolwentów wchodzących na rynek pracy (dotyczy tylko absolwentów szkół ponadgimnazjalnych).

Miernikiem służącym do identyfikacji grup zawodów/kierunków nauki i szkół, w których absolwenci mają trudności ze znalezieniem pracy jest **wskaźnik frakcji bezrobotnych wśród absolwentów** :

$$WBA_t^k = \frac{BA_t^k}{A_{t-1}^k} * 100$$

gdzie:

BA_t^k – liczba bezrobotnych absolwentów według grup zawodów/kierunku nauki bądź typu szkoły (zasadnicza zawodowa, średnia ogólnokształcąca, średnia zawodowa i policealna, wyższa) bądź nazwy szkoły/uczelni – stan na koniec grudnia

2014r./maja 2015r.

A_{t-1}^k – liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych/wyższych według elementarnych grup zawodów/kierunku nauki bądź typu szkoły (zasadnicza zawodowa, średnia ogólnokształcąca, średnia zawodowa i policealna, wyższa) bądź nazwy szkoły/uczelni- stan za poprzedni rok szkolny/akademicki.

Powyższy wskaźnik informuje ,jaki odsetek absolwentów w elementarnej grupie zawodów k stanowią bezrobotni absolwenci w elementarnej grupie zawodów k (w %).

Miernik przyjmuje wartości od 0% (oznacza brak bezrobotnych wśród absolwentów) do 100% (sytuacja, w której każdy absolwent w elementarnej grupie zawodów k jest zarejestrowany jako bezrobotny). Im niższy wskaźnik tym dana grupa elementarna zawodów może być uznana za bardziej dostosowaną do potrzeb lokalnego rynku pracy, gdyż jej absolwenci znajdują zatrudnienie w ciągu 6 lub 11 miesięcy od ukończenia szkoły.

Kolejnym elementem analizy sytuacji absolwentów szkół ponadgimnazjalnych na rynku pracy jest **wskaźnik frakcji absolwentów wśród bezrobotnych**, który ma na celu wskazanie jaki wysoki jest odsetek bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych w danej grupie zawodów.

$$WAB_t^k = \frac{BA_t^k}{B_t^k} * 100$$

gdzie:

BA_t^k – liczba bezrobotnych absolwentów w grupie zawodów k – stan na koniec grudnia 2014r./maja 2015r.

B_t^k – liczba bezrobotnych ogółem w grupie zawodów k - stan na koniec grudnia 2014r./maja 2015r.

Powyższy wskaźnik informuje jaki odsetek bezrobotnych w grupie zawodów k stanowią bezrobotni absolwenci (w %). Miernik przyjmuje wartości od 0% (brak absolwentów wśród bezrobotnych w grupie zawodów k) do 100% (sytuacja, w której każdy bezrobotny w opisanej grupie zawodów to bezrobotny absolwent).

Poniżej zostaną podane dane pozyskane z SIO MEN dotyczące liczby absolwentów w roku szkolnym poprzedzającym 2015r. (tabela nr 18) oraz w roku

szkolnym kończącym się w 2015r. (tabela nr 19) według typu szkoły.

Tabela nr 18 Liczba absolwentów oraz bezrobotnych absolwentów według typu szkoły

Typ szkoły	Liczba absolwentów w roku szkolnym poprzedzającym rok sprawozdawczy		Liczba bezrobotnych absolwentów		Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)	
	ogółem	posiadający tytuł zawodowy*	stan na koniec grudnia roku poprzedniego	stan na koniec maja roku sprawozdawczego	stan na koniec grudnia roku poprzedniego	stan na koniec maja roku sprawozdawczego
zasadnicza szkoła zawodowa	57	27	17	9	29,82%	15,79%
szkoła przysposabiająca do pracy	3	0	0	0	0	0
technikum	168	103	18	5	10,71%	2,98%
liceum ogólnokształcące	534	0	33	10	6,18%	1,87%
liceum profilowane	0	0	3	0	0	0
liceum uzupełniające	0	0	2	0	0	0
szkoła policealna	98	77	8	5	8,16%	5,10%

Tabela nr 19 Liczba absolwentów oraz bezrobotnych absolwentów według typu szkoły

Typ szkoły	Liczba absolwentów w roku szkolnym kończącym się w roku sprawozdawczym		Liczba bezrobotnych absolwentów	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)
	ogółem	posiadający tytuł zawodowy*	stan na koniec grudnia roku sprawozdawczego	stan na koniec grudnia roku sprawozdawczego
zasadnicza szkoła zawodowa	23	23	23	100,00%
szkoła przysposabiająca do pracy	9		0	
technikum	90	90	14	15,56%
liceum ogólnokształcące	454		15	3,30%
liceum profilowane			0	
liceum uzupełniające			0	
szkoła policealna	66	66	9	13,64%

* Liczba absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe.

Porównując powyższe dane zauważa się, że liczba absolwentów w roku szkolnym kończącym się w 2015r. zmalała w stosunku do liczby absolwentów w roku

szkolnym kończącym w 2014r. w każdym typie szkoły. Najniższy wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów zarówno w przypadku absolwentów kończących szkołę w 2014r. jak i w 2015r. wystąpił wśród osób kończących liceum ogólnokształcące. Na podstawie uzyskanych danych można stwierdzić, że największy odpływ absolwentów spośród absolwentów zarejestrowanych w tut. Urzędzie wystąpił wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Poniżej przedstawione zostaną dane dotyczące liczby absolwentów oraz bezrobotnych absolwentów wg wielkich grup zawodów.

Tabela nr 20 Liczba absolwentów w roku szkolnym kończącym się w 2014r. oraz bezrobotnych absolwentów

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Liczba absolwentów		Liczba bezrobotnych absolwentów na koniec 2014r.	Liczba bezrobotnych na koniec 2014r. (*)	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych (%)
	Ogółem	Posiadający tytuł zawodowy				
Fryzjerzy	26	3	0	36	0,00	0,00
Konsultanci i inni pracownicy biur podróży	9	6	1	1	11,11	100,00
Kosmetyczki i pokrewni	16	19	0	2	0,00	0,00
Mechanicy pojazdów samochodowych	20	15	2	59	10,00	3,39
Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych	1					
Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1	0	0	19	0,00	0,00
Pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu	31	18	2	12	6,45	16,67
Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości	7	6				
Pracownicy ochrony osób i mienia	33	32	0	1	0,00	0,00
Recepcjoniści hotelowi	30	23	1	13	3,33	7,69
Spedytorzy i pokrewni	24	18	1	1	4,17	100,00

Szefowie kuchni i organizatorzy usług gastronomicznych	7	7				
Technicy budownictwa	11	7	1	21	9,09	4,76
Technicy elektronicy i pokrewni	8	0	0	4	0,00	0,00
Technicy mechanicy	27	19	0	37	0,00	0,00
Technicy rolnicy i pokrewni	8	4	1	7	12,50	14,29
Technicy wsparcia informatycznego i technicznego	21	5	2	9	9,52	22,22
Ślusarze i pokrewni	15	12	2	51	13,33	3,92
Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	28	13	4	102	14,29	3,92

*Liczba bezrobotnych z danego powiatu, które posiadają przypisany określony zawód jako zawód do statystyki.

Z powyższych danych wynika, że na koniec 2014r. w ewidencji PUP nie było absolwentów z następujących grup zawodów: kosmetyczki i pokrewni, piekarze, cukiernicy i pokrewni, pracownicy ochrony osób i mienia, technicy elektronicy i pokrewni, technicy mechanicy. Można uznać, iż powyższe grupy zawodów były dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, gdyż ich absolwenci nie znaleźli się w grupie osób bezrobotnych na koniec 2014r. bądź też osoby te podjęły dalszą edukację.

Natomiast na koniec 2015r. w ewidencji PUP nie było absolwentów z następujących grup zawodów: konsultanci i inni pracownicy biur podróży, sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), pracownicy ds. rachunkowości i księgowości, recepcjoniści hotelowi, pracownicy ochrony osób i mienia, spedytorzy i pokrewni, technicy elektronicy i pokrewni, technicy mechanicy, ślusarze i pokrewni. Można uznać, iż powyższe grupy zawodów były dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy, gdyż ich absolwenci nie znaleźli się w grupie osób bezrobotnych na koniec 2015r. bądź też osoby te podjęły dalszą edukację. Prezentuje to tabela nr 21.

Tabela nr 21 Liczba absolwentów w roku szkolnym kończącym się w 2015r. oraz bezrobotnych absolwentów

Nazwa wielkiej grupy zawodów	Liczba absolwentów		Liczba bezrobotnych absolwentów na koniec 2015r.	Liczba bezrobotnych na koniec 2015r.	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych (%)
Kucharze	8	8	1	34	12,50	2,94
Konsultanci i inni pracownicy biur podróży	4	4	0	0	0,00	0,00
Kosmetyczki i pokrewni	4	4	1	2	25,00	50,00
Mechanicy pojazdów samochodowych	1	1	2	39	200,00	5,13
Murarze	4	4	1	18	25,00	5,56
Pracownicy wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej	44	44	2	6	4,55	33,33
Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	8	8	0	111	0,00	0,00
Pracownicy administracyjni i sekretarze biura zarządu	3	3	1	10	30,33	10,00
Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości	4	4	0	0	0,00	0,00
Pracownicy ochrony osób i mienia	9	9	0	0	0,00	0,00
Recepcjoniści hotelowi	18	18	0	4	0,00	0,00
Spedytorzy i pokrewni	21	21	0	0	0,00	0,00
Technicy budownictwa	10	10	3	18	30,00	16,67
Technicy elektroniki i pokrewni	6	6	0	3	0,00	0,00
Technicy mechanicy	9	9	0	35	0,00	0,00
Technicy rolnicy i pokrewni	4	4	1	6	25,00	16,67
Technicy wsparcia informatycznego i technicznego	6	6	2	7	33,33	28,57
Ślusarze i pokrewni	2	2	0	30	0,00	0,00

Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	14	14	1	68	7,14	1,47
---	----	----	---	----	------	------

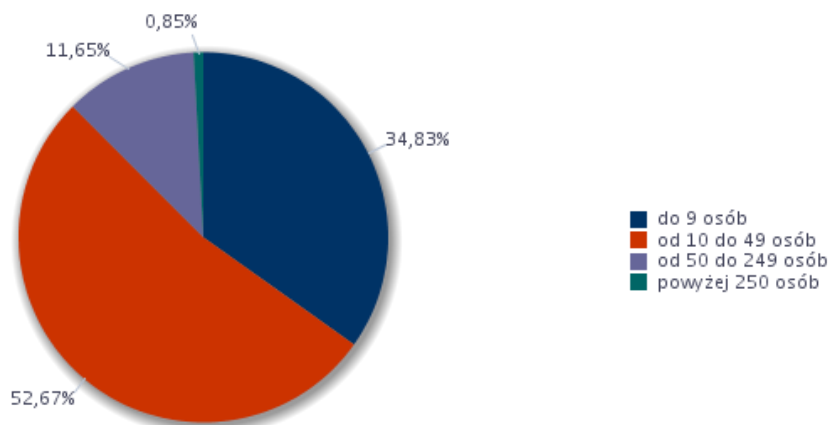
*Liczba bezrobotnych z danego powiatu, które posiadają przypisany określony zawód jako zawód do statystyki

5. Analiza lokalnego rynku pracy w oparciu o badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw

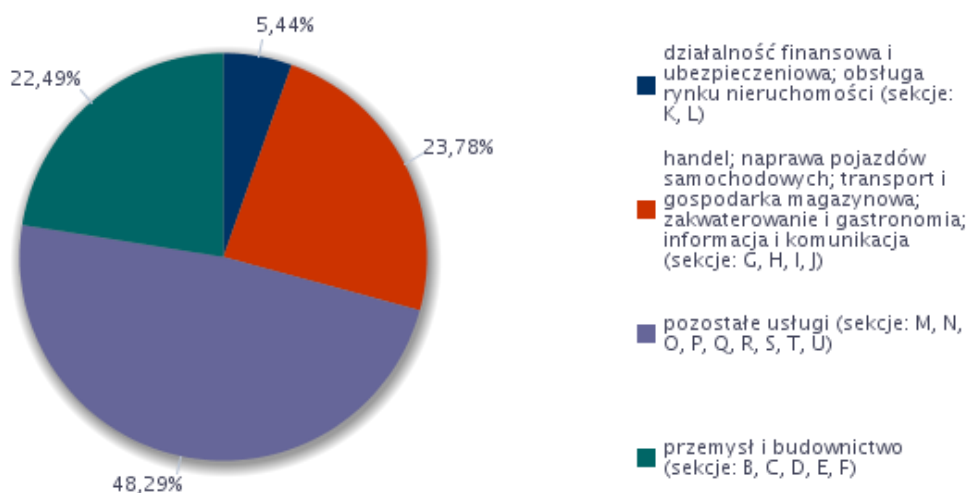
Badanie kwestionariuszowe przedsiębiorstw zostało przeprowadzone przez tut. Urząd we wrześniu i październiku 2015r. Badaniem zostały objęte podmioty gospodarcze funkcjonujące na lokalnym rynku pracy zatrudniające przynajmniej 1 pracownika. Baza Jednostek Statystycznych (BJS) , której podstawą jest rejestr REGON została zastosowana jako operat losowania. Wyniki badania zostaną przedstawione w tutejszym opracowaniu w ujęciu diagnostycznym oraz prognostycznym. Wyselekcjonowana próba główna zasilona została w całości 2 próbami rezerwowymi. Na podstawie uzyskanych od poszczególnych respondentów odpowiedzi na pytania zawarte w przygotowanym kwestionariuszu obliczono mierniki diagnostyczne i prognostyczne dotyczące kondycji lokalnego rynku pracy. Wyniki badań ukazały także cechy kandydatów do pracy jakich oczekiwali potencjalni pracodawcy oraz bariery jakie napotykają w procesie rekrutacji nowych pracowników.

W ramach 212 przedsiębiorstw wyłonionych w próbie podstawowej i dwóch rezerwowych skutecznie przeankietowano 63 podmioty. Jak kształtowała się struktura tych przedsiębiorstw pod względem liczby zatrudnionych pracowników i rodzaju działalności przedstawia wykres nr 5 i wykres nr 6.

Wykres nr 5 Struktura badanych przedsiębiorstw pod względem liczby zatrudnionych pracowników

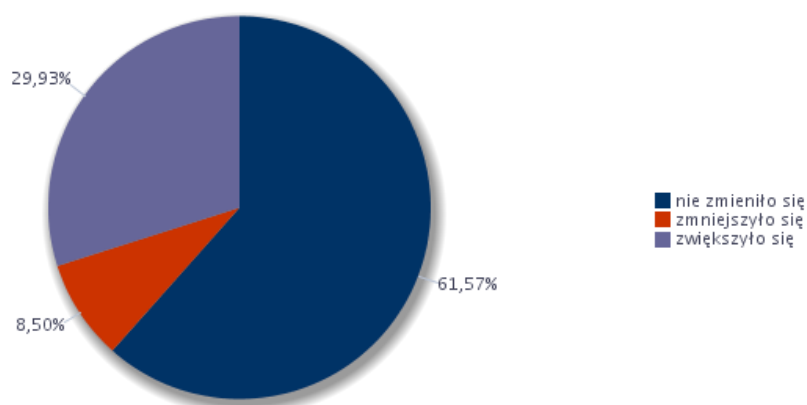
Wykres nr 6 Struktura badanych przedsiębiorstw według rodzaju działalności

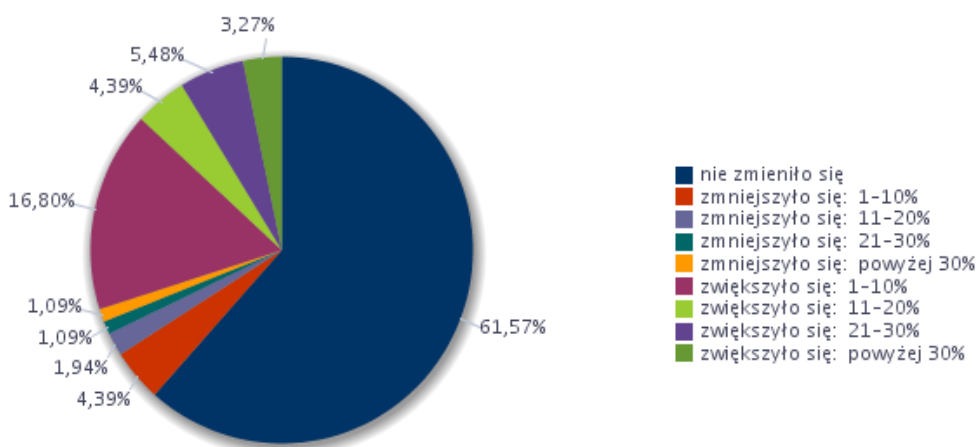
5.1. Część diagnostyczna

W wyniku przeprowadzonego badania zmiany w zatrudnieniu w 2015r. wykazało 38,43% podmiotów, z czego 8,50 % deklarowało zmniejszenie zatrudnienia, a 29,93% zwiększenie zatrudnienia. Zdecydowana większość zadeklarowała, iż w 2015 r. zatrudnienie w firmie nie zmieni się. Obrazuje to wykres nr 7 i 8.

Wykres nr 7 Odsetek przedsiębiorstw deklarujących zmiany w zatrudnieniu w 2015r.

Wykres nr 8 Odsetek przedsiębiorstw deklarujących zmiany w zatrudnieniu w 2015r.

Wskaźnik zatrudnienia netto ogółem w 2015r. wyniósł 21,43. Został zbudowany w oparciu o warianty odpowiedzi znajdujące się w pytaniach odnoszących się do bieżącej sytuacji przedsiębiorstw na rynku pracy. Został obliczony jako różnica frakcji odpowiedzi pozytywnych i negatywnych (po uwzględnieniu wag):

$$WZ = \left(\frac{\sum_{i=1}^P wp_i^a wr_i^a P_i}{\sum_{i=1}^S wp_i^a wr_i^a S_i} - \frac{\sum_{i=1}^N wp_i^a wr_i^a N_i}{\sum_{i=1}^S wp_i^a wr_i^a S_i} \right) * 100$$

gdzie:

P– liczba odpowiedzi pozytywnych,

N–liczba odpowiedzi negatywnych,

S- liczba obserwacji (łącznie liczba przedsiębiorstw w próbie),

i– numer obserwacji, $i=1, \dots, S$,

wp_i^a – waga próby dla i -tej obserwacji,

wr_i^a – waga rozmiaru dla i-tej obserwacji,

P_i – wskazanie pozytywne dla i-tej obserwacji,

N_i – wskazanie negatywne dla i-tej obserwacji,

S_i – suma wszystkich wskazań dla i-tej obserwacji.

Waga próby (wp_i^a) została obliczona według wzoru:

gdzie:

$$wp^a = \frac{\frac{P^a}{p^a}}{p}$$

P^a –liczba podmiotów gospodarczych w zadanej klasie wielkości przedsiębiorstwa a w badanym powiecie,

P–ogólna liczba podmiotów gospodarczych w badanym powiecie,

p^a – liczba podmiotów gospodarczych w zadanej klasie wielkości przedsiębiorstwa a w próbie ,

p – ogólna liczba podmiotów gospodarczych w próbie,

a – klasa wielkości przedsiębiorstwa (do 9 osób, od 10 do 49 osób, od 50 do 249 osób oraz 250 osób i więcej).

W metodologii waga rozmiaru (wr_i^a) została ustalona jako udział zatrudnienia w danej klasie wielkości przedsiębiorstw w ogólnym zatrudnieniu podmiotów gospodarczych, które brały udział w badaniu:

$$wr^a = \frac{\sum_{i=1}^{S_a} z_i^a}{\sum_{i=1}^S z_i}$$

gdzie:

z_i^a – liczba zatrudnionych w zadanej klasie wielkości przedsiębiorstwa a w próbie,

z_i – łączna liczba zatrudnionych w próbie,

i – numer obserwacji, $i=1, \dots, S$,

S – łączna liczba przedsiębiorstw w próbie,

S_a – liczba przedsiębiorstw w zadanej klasie wielkości przedsiębiorstwa a w próbie,

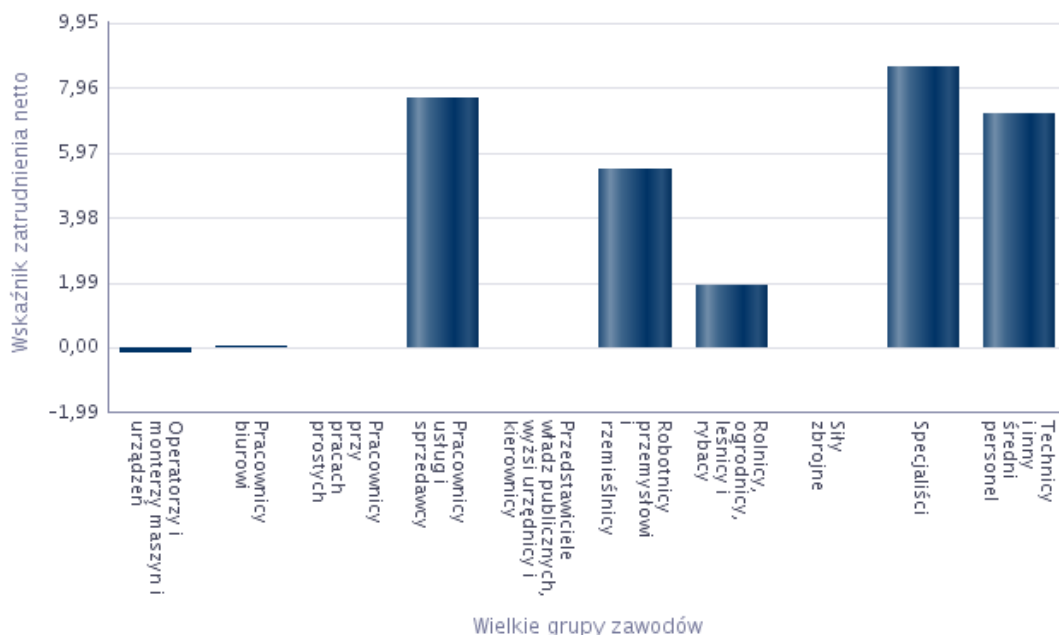
a – klasa wielkości przedsiębiorstwa (do 9 osób, od 10 do 49 osób, od 50 do 249 osób oraz 250 osób i więcej).

W poniższej tabeli został przedstawiony wskaźnik zatrudnienia netto w podziale na wielkie grupy zawodów.

Tabela nr 22 Wskaźnik zatrudnienia netto według wielkich grup zawodów w 2015r.

Wielkie grupy zawodów	Wskaźnik zatrudnienia netto
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	-0,17
Pracownicy biurowi	0,03
Pracownicy przy pracach prostych	0,00
Pracownicy usług i sprzedawcy	7,66
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,00
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	5,48
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	1,89
Siły zbrojne	0,00
Specjaliści	8,59
Technicy i inny średni personel	7,15

Wykres nr 9 Wskaźnik zatrudnienia netto według wielkich grup zawodów w 2015r.

Z powyższych danych wynika, że niektóre przeankietowane firmy wskazały niekorzystne zmiany w obszarze zatrudnienia. Zwolnienia pracowników dotyczyły grupy zawodów operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń. Natomiast osiągnięta dodatnia wartość wskaźnika zatrudnienia danych oznacza, że w badanych firmach zwiększyło się zatrudnienie. Najwyższy wskaźnik został osiągnięty w grupie zawodów specjaliści, następnie pracownicy usług i sprzedawcy oraz technicy i inny średni personel.

Z analizy uzyskanych odpowiedzi dotyczących najczęściej zatrudnianych w 2015r. pracowników wynika, iż w 2015r. pracodawcy objęci badaniem najczęściej zatrudniali pracowników w zawodach: kucharz, lekarz weterynarii, monter sieci wodnych i kanalizacyjnych, nauczyciel fizyki i astronomii, nauczyciel języka obcego, nauczyciel języka polskiego w szkole podstawowej, nauczyciel matematyki, nauczyciel nauczania początkowego, nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych, nauczyciel przedszkola, nauczyciel psycholog, nauczyciel religii w szkole podstawowej, nauczyciel specjalista terapii pedagogicznej, pedagog, pomocniczy robotnik budowlany, pracownik socjalny, przedstawiciel handlowy, recepcjonista hotelowy, sprzedawca w branży mięsnej, sprzedawca, szwaczka

maszynowa, technik handlowiec, technik prac biurowych, woźny, wychowawca w placówkach oświatowych, wsparcia dziennego, wychowawczych i opiekuńczych oraz instytucjach pieczy zastępczej.

Spośród w/w zawodów pracodawcy najgorzej ocenili przygotowanie kandydatów do pracy w zawodach: kucharz, recepcjonista hotelowy, technik handlowiec. Przygotowanie kandydatów w pozostałych zawodach pracodawcy ocenili jako bardzo dobre/raczej dobre.

Poniżej zostaną przedstawione umiejętności i cechy kandydatów, które zdaniem ankietowanych pracodawców były niezbędne do pracy w powyższych zawodach.

Tabela nr 23 Analiza zawodów, w których przedsiębiorstwa najczęściej zatrudniały pracowników w 2015 r. oraz umiejętności i cechy kandydatów niezbędnych do pracy w tych zawodach

Zawód	Umiejętności i cechy
Kucharz*	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
Lekarz weterynarii	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
wyuczony zawód	
Monter sieci wodnych i kanalizacyjnych	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych

	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
Nauczyciel chemii	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
Nauczyciel fizyki i astronomii	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
Nauczyciel języka obcego	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	znajomość języków obcych
Nauczyciel języka polskiego w szkole podstawowej	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej

	<p>przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność</p> <p>sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna</p> <p>współpraca w zespole</p> <p>wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków</p> <p>wyuczony zawód</p>
Nauczyciel matematyki	<p>czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim</p> <p>dodatkowe uprawnienia</p> <p>doświadczenie zawodowe</p> <p>komunikacja ustna / komunikatywność</p> <p>obsługa komputera i wykorzystanie Internetu</p> <p>planowanie i organizacja pracy własnej</p> <p>przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność</p> <p>sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna</p> <p>współpraca w zespole</p> <p>wykonywanie obliczeń</p> <p>wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków</p> <p>wyuczony zawód</p> <p>znajomość języków obcych</p>
Nauczyciel nauczania początkowego	<p>czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim</p> <p>dodatkowe uprawnienia</p> <p>doświadczenie zawodowe</p> <p>komunikacja ustna / komunikatywność</p> <p>obsługa komputera i wykorzystanie Internetu</p> <p>planowanie i organizacja pracy własnej</p> <p>przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność</p> <p>sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna</p> <p>współpraca w zespole</p> <p>wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków</p> <p>wyuczony zawód</p> <p>znajomość języków obcych</p>
Nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych	<p>czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim</p> <p>doświadczenie zawodowe</p> <p>komunikacja ustna / komunikatywność</p> <p>obsługa komputera i wykorzystanie Internetu</p> <p>planowanie i organizacja pracy własnej</p> <p>przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność</p> <p>sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna</p> <p>współpraca w zespole</p> <p>wykonywanie obliczeń</p> <p>wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków</p> <p>wyuczony zawód</p>
Nauczyciel przedszkola	<p>czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim</p> <p>dodatkowe uprawnienia</p> <p>doświadczenie zawodowe</p>

	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	znajomość języków obcych
Nauczyciel psycholog	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
Nauczyciel religii w szkole podstawowej	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
Nauczyciel specjalista terapii pedagogicznej	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
Pedagog	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia

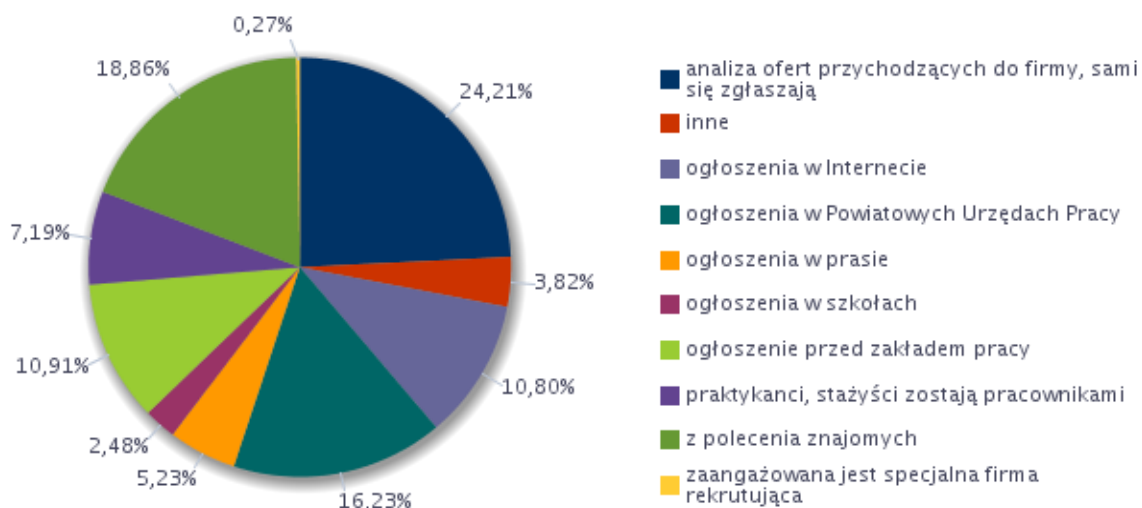
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
Pomocniczy robotnik budowlany	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
Pracownik socjalny	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
Przedstawiciel handlowy	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wywieranie wpływu
Recepcjonista hotelowy	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność

	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
Recepcjonista hotelowy	znajomość języków obcych
Sprzedawca w branży mięsnej	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyuczony zawód
	znajomość języków obcych
Sprzedawca*	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
wyuczony zawód	
Szwaczka maszynowa	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
Technik handlowiec*	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków

	wywieranie wpływu
Technik prac biurowych*	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	wykonywanie obliczeń
	wyuczony zawód
	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
Woźny	komunikacja ustna/komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
Wychowawca w placówkach oświatowych, wsparcia dziennego, wychowawczych i opiekuńczych oraz instytucjach pieczy zastępczej	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
znajomość języków obcych	
Ogółem (bez względu na zawód)	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
	zarządzanie ludźmi / przywództwo
znajomość języków obcych	

Ankietowani pracodawcy poszukiwali nowych pracowników w różnorodny sposób. Ilustruje to wykres nr 10.

Wykres nr 10 Struktura odpowiedzi przedsiębiorstw dotyczących sposobu poszukiwania nowych pracowników

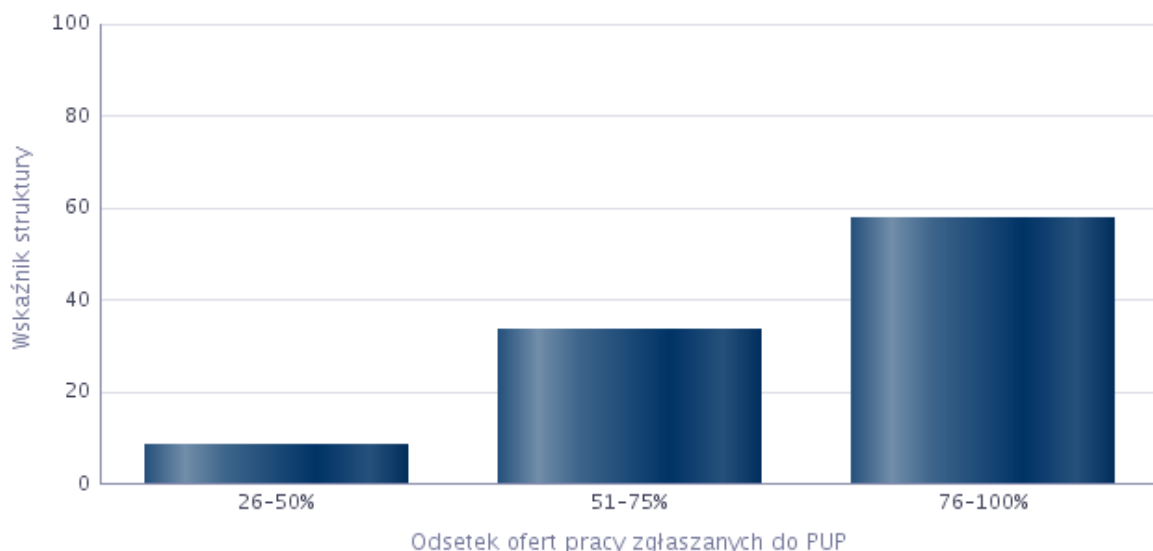

Aby przedstawić odsetek ofert pracy zgłaszanych do urzędów pracy przez ankietowane firmy wyliczono wskaźnik struktury po uwzględnieniu wag, który przyjął wartości zaprezentowane w tabeli nr 24 oraz wykresie nr 11.

Tabela nr 24 Analiza odsetka ofert pracy zgłaszanych do Powiatowych Urzędów Pracy

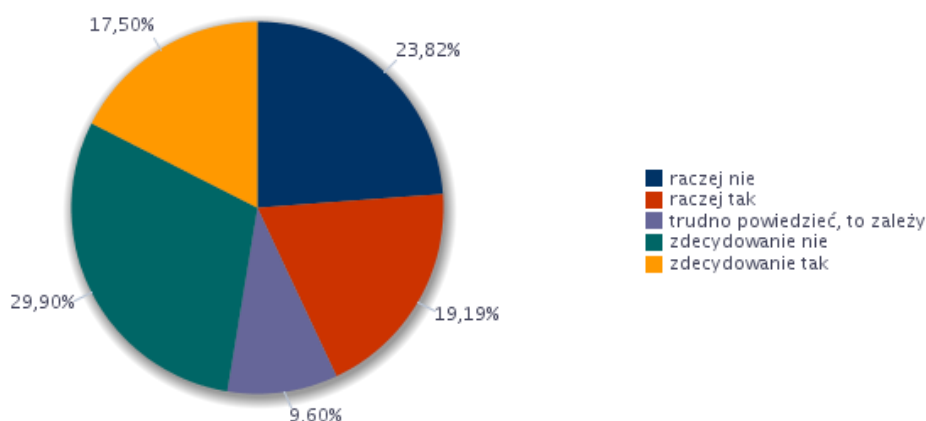
Odsetek ofert pracy zgłaszanych do PUP	Wskaźnik struktury
26-50%	8,71
51-75%	33,39
76-100%	57,90

Wykres nr 11 Odsetek ofert pracy zgłaszanych do Powiatowych Urzędów Pracy

Z udzielonych przez przedsiębiorstwa odpowiedzi wynika także, że raczej tak i zdecydowanie tak 36,69% ankietowanych miało problemy z pozyskaniem nowych pracowników, natomiast 53,72% zdecydowanie nie i raczej nie takich problemów nie miało. Szczegółowo prezentuje to wykres nr 12.

Wykres nr 12 Struktura odpowiedzi przedsiębiorstw deklarujących problemy z pozyskiwaniem nowych pracowników

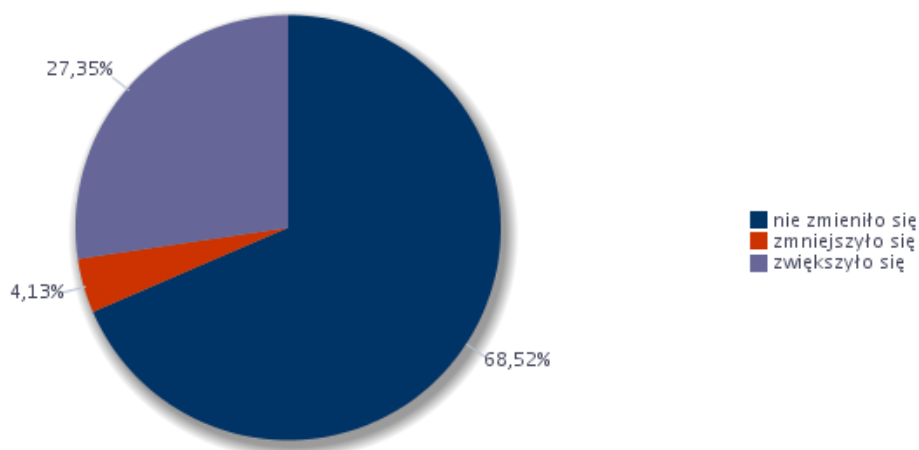
Ankietowani pracodawcy trudności z pozyskaniem odpowiednich pracowników mieli w następujących wielkich grupach zawodów , w skład których wchodzi zawody

elementarne: architekci, cieśli i stolarze budowlani, formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła, hydraulicy i monterzy rurociągów, inżynierowie budownictwa, kelnerzy, kucharze, lekarze specjaliści, lekarze weterynarii, masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni, monterzy gdzie indziej niesklasyfikowani, murarze i pokrewni, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyjątkiem nauczycieli kształcenia zawodowego), operatorzy maszyn do szycia, operatorzy sprzętu do robót ziemnych i urządzeń pokrewnych, operatorzy urządzeń do produkcji wyrobów szklanych i ceramicznych, pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewne, pomoce kuchenne, pracownicy wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej, projektanci wzornictwa przemysłowego i odzieży, przedstawiciele handlowi, psychologowie i pokrewni, recepcjoniści hotelowi, robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym, drogowym, wodnym i pokrewni, specjaliści z dziedziny prawa gdzie indziej niesklasyfikowani, sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), stolarze meblowi i pokrewni, szefowie kuchni i organizatorzy usług gastronomicznych, technicy budownictwa.

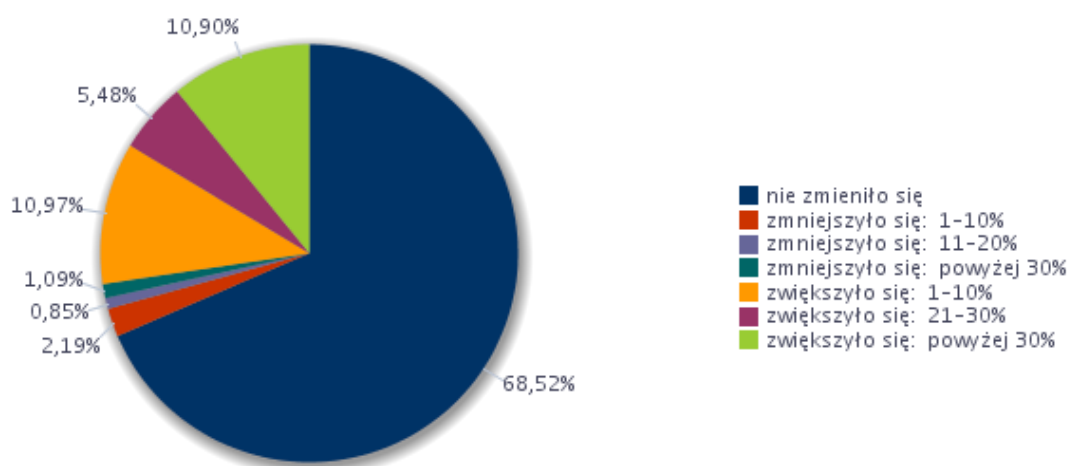
5.2. Część prognostyczna

W przeprowadzonym badaniu 31,48% podmiotów przewiduje zmiany w zatrudnieniu w 2016r., z czego 4,13% przewiduje zmniejszenie zatrudnienia, a 27,35 zwiększenie zatrudnienia. Zdecydowana większość bo aż 68,52% nie przewiduje w 2016r. żadnych zmian w zatrudnieniu. Obrazuje to wykres nr 13 i 14.

Wykres nr 13 Odsetek przedsiębiorstw przewidujących zmiany w zatrudnieniu w 2016r.

Wykres 14 Odsetek przedsiębiorstw przewidujących zmiany w zatrudnieniu w 2016r.

Wskaźnik prognozy zatrudnienia netto (WZ^P) na 2016r. wyniósł ogółem 23,22%. Jest syntetycznym wskaźnikiem wyliczanym na podstawie danych uzyskanych z badania kwestionariuszowego – pytania odnośnie przewidywanych zmian struktury kadrowej firm – wyznaczany jako różnica udziału przedsiębiorstw deklarujących wzrost zatrudnienia w danej grupie zawodów na najbliższy rok, a odsetkiem przedsiębiorstw przewidujących spadek zatrudnienia w tym czasie.

Wzór opisujący ww. wskaźnik przedstawia się następująco:

$$WZ^P = \left(\frac{\sum_{i=1}^P wp_i^a wr_i^a P_i}{\sum_{i=1}^S wp_i^a wr_i^a S_i} - \frac{\sum_{i=1}^N wp_i^a wr_i^a N_i}{\sum_{i=1}^S wp_i^a wr_i^a S_i} \right) * 100$$

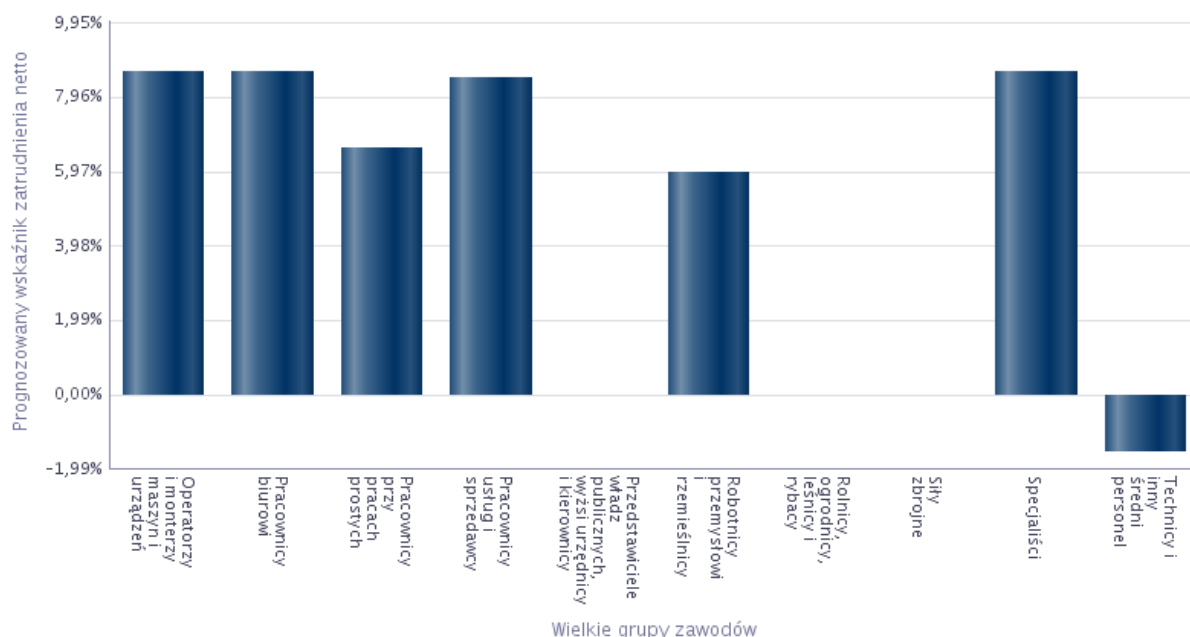
Zmienne składowe wzoru są analogiczne jak w przypadku wskaźnika zatrudnienia netto prezentowanego w podrozdziale 5.1.

W poniższej tabeli został przedstawiony prognozowany wskaźnik zatrudnienia netto dla wielkich grup zawodów.

Tabela nr 25 Prognozowany wskaźnik zatrudnienia netto dla wielkich grup zawodów w 2016r.

Wielkie grupy zawodów	Prognozowany wskaźnik zatrudnienia netto
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8,63%
Pracownicy biurowi	8,63%
Pracownicy przy pracach prostych	6,60%
Pracownicy usług i sprzedawcy	8,46%
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,00%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	5,95%
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,00%
Siły zbrojne	0,00%
Specjaliści	8,63%
Technicy i inny średni personel	-1,54%

Wykres nr 15 Prognozowany wskaźnik zatrudnienia netto dla wielkich grup zawodów w 2016r.

Z powyższych danych wynika, że w 2016r. ankietowani pracodawcy przewidują redukcję zatrudnienia w grupie zawodów technicy i inny średni personel, natomiast rozszerzenie zasobów kadrowych planują w grupach zawodów tj. specjaliści, operatorzy maszyn i urządzeń, pracownicy biurowi, pracownicy przy pracach prostych, pracownicy usług i sprzedawcy, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy.

Z analizy uzyskanych odpowiedzi wynika, iż firmy mają zamiar zatrudnić nowych pracowników w 2016 r. w następujących elementarnych zawodach: betoniarz-zbrojarz, cieśla, fakturzystka, kierowca samochodu ciężarowego, magazynier, nauczyciel języka polskiego, nauczyciel psycholog, nauczyciel specjalista terapii pedagogicznej, operator sprzętu ciężkiego, operator urządzeń przemysłu szklarskiego, pielęgniarz, psycholog, robotnik gospodarczy, sortowacz, kucharz, architekt, monter mebli, operator urządzeń wytwórczych mieszanek betonowych, pozostali specjaliści do spraw administracji i rozwoju, recepcjonista, recepcjonista hotelowy, technik prac biurowych.

Poniżej zostaną przedstawione umiejętności i cechy szczególnie istotne dla pracodawców u potencjalnych pracowników, których firmy planują zatrudnić

w powyższych zawodach.

Tabela nr 26 Umiejętności i cechy szczególnie istotne dla pracodawców u potencjalnych pracowników, których firma planuje zatrudnić w 2016r.

Zawód	Umiejętności i cechy
Architekt	doświadczenie zawodowe
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	wyuczony zawód
Betoniarz- zbrojarz	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyuczony zawód
Cieśla	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyuczony zawód
Fakturzystka	komunikacja ustna/ komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	wywieranie wpływu
Kierowca samochodu ciężarowego	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
Kucharz*	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia

	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyuczony zawód
Magazynier	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	wywieranie wpływu
Monter mebli	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
Nauczyciel języka polskiego	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	znajomość języków obcych
Nauczyciel psycholog	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna

	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
	znajomość języków obcych
Nauczyciel specjalista terapii pedagogicznej	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
	znajomość języków obcych
Operator sprzętu ciężkiego	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyuczony zawód
Operator urządzeń przemysłu szklarskiego*	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
Operator urządzeń wytwórczych mieszanek betonowych	doświadczenie zawodowe
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
Pielęgniarka	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia

	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	znajomość języków obcych
Pozostali specjaliści do spraw administracji i rozwoju	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	wykonywanie obliczeń
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
	zarządzanie ludźmi / przywództwo
Psycholog	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dotatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
Recepcjonista	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyuczony zawód

	wywieranie wpływu
	znajomość języków obcych
Recepcjonista hotelowy	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
Recepcjonista hotelowy	znajomość języków obcych
Robotnik gospodarczy	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
Sortowacz	komunikacja ustna / komunikatywność
	planowanie i organizacja pracy własnej
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole
Technik prac biurowych*	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	współpraca w zespole
	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wywieranie wpływu
Ogółem (bez względu na zawód)	czytanie ze zrozumieniem i pisanie tekstów w języku polskim
	dodatkowe uprawnienia
	doświadczenie zawodowe
	komunikacja ustna / komunikatywność
	obsługa komputera i wykorzystanie Internetu
	obsługa, montaż i naprawa urządzeń technicznych
	planowanie i organizacja pracy własnej
	przedsiębiorczość, inicjatywność, kreatywność
	sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna
	współpraca w zespole

	wykonywanie obliczeń
	wyszukiwanie informacji, analiza i wyciąganie wniosków
	wyuczony zawód
	wywieranie wpływu
	zarządzanie ludźmi / przywództwo
	znajomość języków obcych

Podsumowanie

Opracowany monitoring bazuje wyłącznie na zawodach, które zostały zakwalifikowane do rocznej informacji sygnałnej (Załącznik nr 1) i należą do jednej z grup zawodów deficytowych, zrównoważonych bądź nadwyżkowych. Każda osoba bezrobotna zarejestrowana w tut. Urzędzie liczona jest tu tylko jeden raz nawet jeżeli miała kilka rejestracji w analizowanym roku. Osobom bezrobotnym przypisany został określony zawód, jako zawód do statystyk.

Według stanu na koniec 2015r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu zarejestrowanych było 2645 osób. W porównaniu do analogicznego okresu 2014r. liczba bezrobotnych zmalała o 1075 osób. Stopa bezrobocia zmalała o 3,2% z poziomu 12% (XII 2014r.) na 8,8% (XII 2015r.). W dalszym ciągu wśród bezrobotnych utrzymuje się przewaga bezrobotnych kobiet nad mężczyznami. Kobiety stanowiły 56% ogółu zarejestrowanych. Strukturę bezrobotnych według stanu na koniec 2015r. charakteryzował niemały odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej - 36,6% w stosunku do ogółu zarejestrowanych. Stan bezrobotnych w 2014r. jak i w 2015r. nie uległ znaczącym zmianom w poszczególnych grupach zawodowych.

W 2015 r. do ewidencji bezrobotnych napłynęła grupa 3891 osób. Największy napływ osób bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Zgorzelcu stanowiły osoby w grupie zawodów: sprzedawcy sklepowi (ekspedienci). Natomiast najmniejszy napływ bezrobotnych w 2015r. odnotowano w grupach zawodów: magazynierzy i pokrewni, krawcy, kuśnierzy, kapelusznicy i pokrewni, piekarze, cukiernicy i pokrewni, elektromechanicy i elektromonterzy, pracownicy obsługi biurowej, malarze budowlani i pokrewni. Napływ bezrobotnych w 2014r. jak i w 2015r.

nie uległ znaczącym zmianom w poszczególnych grupach zawodowych. Wraz z ogólnym spadkiem bezrobocia w powiecie napływ osób w większości grup zawodowych jest niższy niż w 2014r. Z uwagi na strukturę lokalnego rynku pracy, w którym handel odgrywa dominującą rolę zarówno stan bezrobotnych na koniec 2015r., napływ oraz stan długotrwale bezrobotnych największy był w grupie zawodów sprzedawcy sklepowi (ekspedienci).

Z analizy ofert pracy zgłoszonych do Centralnej Bazy Ofert Pracy (PUP+OHP+EURES) oraz ofert pracy z Internetu wynika, że najwięcej ofert pracy oferowanych było w grupie zawodów pracownicy usług i sprzedawcy (790). Pracodawcy znacznie częściej oferowali pracę za pośrednictwem portali internetowych w grupie zawodów: przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, specjaliści. Natomiast znacznie częściej niż w Internecie poszukiwali pracowników za pośrednictwem CBOP w grupach zawodów : pracownicy biurowi, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń, pracownicy usług i sprzedawcy, pracownicy wykonujący prace proste, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, technicy i inny średni personel.

Z analizy umiejętności na rynku pracy wynika, że spośród umiejętności i uprawnień w grupie zawodów: **przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy** bezrobotni wskazywali umiejętności w zakresie obsługi komputera i wykorzystania Internetu zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności zarządzania ludźmi/przywódstwa, **specjaliści** bezrobotni wskazywali umiejętności w zakresie obsługi komputera i wykorzystania Internetu oraz sprawności psychofizycznej i psychomotorycznej zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności komunikacji ustnej/komunikatywności, **technicy i inny średni personel** bezrobotni wskazywali umiejętności w zakresie obsługi komputera i wykorzystania Internetu zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności planowania i organizacji pracy własnej oraz sprawności psychofizycznej i psychomotorycznej, **pracownicy biurowi** bezrobotni wskazywali umiejętności w zakresie obsługi komputera i wykorzystania Internetu a pracodawcy w ofertach pracy wymagali także obsługi komputera oraz umiejętności wywierania wpływu, **pracownicy usług i sprzedawcy** bezrobotni wskazywali

głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności komunikacji ustnej/komunikatywności, **rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną a pracodawcy nie mieli żadnych wymagań w zakresie umiejętności, **robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności obsługi, montażu i naprawy urządzeń technicznych i także sprawności psychofizycznej i psychomotorycznej, **operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną zaś pracodawcy w ofertach pracy wymagali głównie umiejętności w zakresie współpracy w zespole, **pracownicy wykonujący prace proste** zarówno bezrobotni jak i pracodawcy wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną, **siły zbrojne** bezrobotni wskazywali głównie na sprawność psychofizyczną i psychomotoryczną.

Pracodawcy przy kwalifikowaniu potencjalnych kandydatów do pracy brali także pod uwagę umiejętności i kompetencje tj.: niekaralność, dyspozycyjność, możliwość dojazdu do miejsca pracy lub siedziby firmy we własnym zakresie przy braku odpowiedniej komunikacji zbiorowej, dokładność, rzetelność, zaangażowanie, umiejętność pracy pod presją czasu, w stresie, zdolności manualne, kulturę osobistą.

Analizując zawody maksymalnie deficytowe i deficytowe zauważa się, iż generowały je przede wszystkim zawody wymagające kwalifikacji do wykonywania danego zawodu, w tym odpowiednich uprawnień. Należały do nich grupy zawodów tj.: projektanci i administratorzy baz danych projektanci aplikacji sieciowych i multimedialnych, inżynierowie elektrycy, położne bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji. W przypadku niektórych grup zawodów deficytowych np. specjaliści ds. sprzedaży, kierownicy ds. logistyki i dziedzin pokrewnych, monterzy konstrukcji budowlanych i konserwatorzy budynków pracodawcy wymagali przede wszystkim doświadczenia zawodowego bez konieczności posiadania kierunkowego wykształcenia. Z kolei w grupach zawodów tj. ankieterzy, pracownicy centrów obsługi telefonicznej, agenci ubezpieczeniowi pracodawcy oczekiwali przede

wszystkim predyspozycji do wykonywania pracy. Wśród grup zawodów deficytowych znalazły się też zawody, w których niepotrzebne były kwalifikacje a przede wszystkim chęci do pracy w danym charakterze. Były to prace w grupach zawodów tj. operatorzy maszyn do prania, pozostali pracownicy zajmujący się sprzątniem. Ponadto na niektóre oferty w zawodach deficytowych można było kierować przedstawicieli różnych, pokrewnych zawodów . Były to oferty w grupie zawodów np. doradcy finansowi i inwestycyjni, pośrednicy pracy i zatrudnienia, asystenci nauczycieli.

Z danych statystycznych wynika, iż w grupie zawodów zrównoważonych znaleźli się : przedstawiciele handlowi, właściciele sklepów, kierowcy samochodów ciężarowych. Odnosząc się do powyższych danych należy zwrócić uwagę, iż na lokalnym rynku pracy brakuje kierowców samochodów ciężarowych, chętnych do pracy w transporcie międzynarodowym. Z jednej strony do tut. Urzędu wpływały oferty pracy dla kierowców samochodów ciężarowych i w bazie danych figurowały osoby w tym zawodzie, to często nie spełniały wszystkich wymogów stawianych przez pracodawców w ofercie, zwłaszcza w zakresie posiadania aktualnego świadectwa kwalifikacji, dysponowania kartą kierowcy. Nie wszystkie osoby z tej grupy zawodowej wyrażały zainteresowanie podjęciem pracy w transporcie międzynarodowym. Ponadto wysokość wynagrodzenia proponowanego przez pracodawców nie zawsze spełniała oczekiwania potencjalnych wykwalifikowanych kandydatów do pracy.

Patrząc na dane SIO MEN oraz grupy zawodów, które zostały zakwalifikowane do rocznej informacji sygnałnej można stwierdzić, iż uczniowie ostatnich klas gimnazjalnych nie zasilą grup zawodów nadwyżkowych ale też nie uzupełnią deficytu na lokalnym rynku pracy w wygenerowanych grupach zawodów deficytowych. Porównując absolwentów w roku szkolnym kończącym się w 2015r. do absolwentów w roku szkolnym kończącym się w 2014r. zauważa się ,że ich liczba zmalała w każdym typie szkoły. Najniższy wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów zarówno w przypadku absolwentów kończących szkołę w 2014r. jak i w 2015r. wystąpił wśród osób kończących liceum ogólnokształcące. Na podstawie

uzyskanych danych można stwierdzić, że największy odpływ absolwentów spośród absolwentów zarejestrowanych w tut. Urzędzie wystąpił wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

Z przeprowadzonego badania kwestionariuszowego przedsiębiorstw wynika, że zmiany w zatrudnieniu nastąpiły w 38,43% przebadanych podmiotach z czego 8,50% poinformowało o zmniejszeniu zatrudnienia a 29,93% o zwiększeniu zatrudnienia. Zdecydowana większość zadeklarowała, iż w 2015r. zatrudnienie w firmie nie zmieni się. Zwolnienia pracowników dotyczyły grupy zawodów operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń. Z analizy uzyskanych odpowiedzi dotyczących najczęściej zatrudnianych w 2015r. pracowników wynika, iż pracodawcy objęci badaniem najczęściej zatrudniali pracowników w zawodach: kucharz, lekarz weterynarii, monter sieci wodnych i kanalizacyjnych, nauczyciel chemii, nauczyciel fizyki i astronomii, nauczyciel języka obcego, nauczyciel języka polskiego w szkole podstawowej, nauczyciel matematyki, nauczyciel nauczania początkowego, nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych, nauczyciel przedszkola, nauczyciel psycholog, nauczyciel religii w szkole podstawowej, nauczyciel specjalista terapii pedagogicznej, pedagog, pomocniczy robotnik budowlany, pracownik socjalny, przedstawiciel handlowy, recepcjonista hotelowy, sprzedawca w branży mięsnej, sprzedawca, szwaczka maszynowa, technik handlowiec, technik prac biurowych, woźny, wychowawca w placówkach oświatowych, wsparcia dziennego, wychowawczych i opiekuńczych oraz instytucjach pieczy zastępczej.

Spośród w/w zawodów pracodawcy najgorzej ocenili przygotowanie kandydatów do pracy w zawodach: kucharz, recepcjonista hotelowy, technik handlowiec. Przygotowanie kandydatów w pozostałych zawodach pracodawcy ocenili jako bardzo dobre/raczej dobre. Z udzielonych przez przedsiębiorstwa odpowiedzi wynika także, że raczej tak i zdecydowanie tak 36,69% ankietowanych miało problemy z pozyskaniem nowych pracowników, natomiast 53,72% zdecydowanie nie i raczej nie takich problemów nie miało.

W przeprowadzonym badaniu kwestionariuszowym 31,48% podmiotów przewiduje zmiany w zatrudnieniu w 2016r., z czego 4,13% przewiduje zmniejszenie zatrudnienia, a 27,35 zwiększenie zatrudnienia. W 2016r. ankietowani pracodawcy

przewidują redukcję zatrudnienia w grupie zawodów technicy i inny średni personel. Z analizy uzyskanych odpowiedzi wynika, iż firmy mają zamiar zatrudniać nowych pracowników w zawodach: betoniarz-zbrojarz, cieśla, fakturzystka, kierowca samochodu ciężarowego, magazynier, nauczyciel języka polskiego, nauczyciel psycholog, nauczyciel specjalista terapii pedagogicznej, operator sprzętu ciężkiego, operator urządzeń przemysłu szklarskiego, pielęgniarz, psycholog, robotnik gospodarczy, sortowacz, kucharz, architekt, monter mebli, operator urządzeń wytwórczych mieszanek betonowych, pozostali specjaliści do spraw administracji i rozwoju, recepcjonista, recepcjonista hotelowy, technik prac biurowych.

Niniejszy monitoring w głównej mierze oparty został na danych PUP gromadzonych w systemie SYRIUSZ oraz danych SIO MEN. Może stanowić źródło informacji o lokalnym rynku pracy w zakresie struktury bezrobocia czy potrzeb kadrowych pracodawców.

Sporządziła:

Sylwia Stępień –kierownik Działu URP

Sylwia Zarówna – pośrednik pracy

Dyrektor
Powiatowego Urzędu Pracy w Zgorzelcu
Danuta Plutecka

Załączniki:

- Załącznik nr 1 **Informacja sygnalna na 2015r.**
- Załącznik nr 2 **Bezrobotni, oferty pracy oraz mierniki stosowane w monitoringu w 2015 roku według elementarnych grup zawodów.**
- Załącznik nr 3 **Grupy zawodów, dla których wskaźnik długotrwałego bezrobocia jest najwyższy w 2015 roku.**
- Załącznik nr 4 **Grupy zawodów, dla których wskaźnik płynności bezrobotnych jest najwyższy w 2015 roku.**
- Załącznik nr 5 **Grupy zawodów, dla których wskaźnik płynności bezrobotnych jest najmniejszy w 2015 roku.**